

TAMÁSI
TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

„A nép létének legelső feltétele a hely, ahol él, és ezért minden nép életét lakóhelyének vizsgálatával kell kezdeni.”

„A hely sohasem definiálható, ezért a helynek nincs tudománya, ellenben van költészete, művészete és mítosza.”

Hamvas Béla

TARTALOMJEGYZÉK

1	Bevezetés.....	5
2	Tamási bemutatása ..... <i>általános településkép, településkarakter</i>	9
3	Örökségünk..... <i>a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők</i>	13
4	Településképi szempontból meghatározó területek..... <i>eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával</i> Pincesor /helyi védelem alatt áll/ Településközpont Lakóterület Gazdasági terület	27
5	Építészeti útmutató..... <i>a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások</i>	41
6	Jó példák I épületek, épített részletek, sajátos építményfajták..... <i>épületek, építészeti részletek / ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, szí- nek, homlokzatképzés), kerítések, kertek kialakítása</i> <i>sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések</i>	67
7	Jó példák II utcák, terek, parkok..... <i>utcák, közterek, zöldfelületek kialakítása</i>	101
8	Jó példák III hirdetések, reklámtáblák.....	115

BEVEZETÉS

1

2

3

4

5

6

7

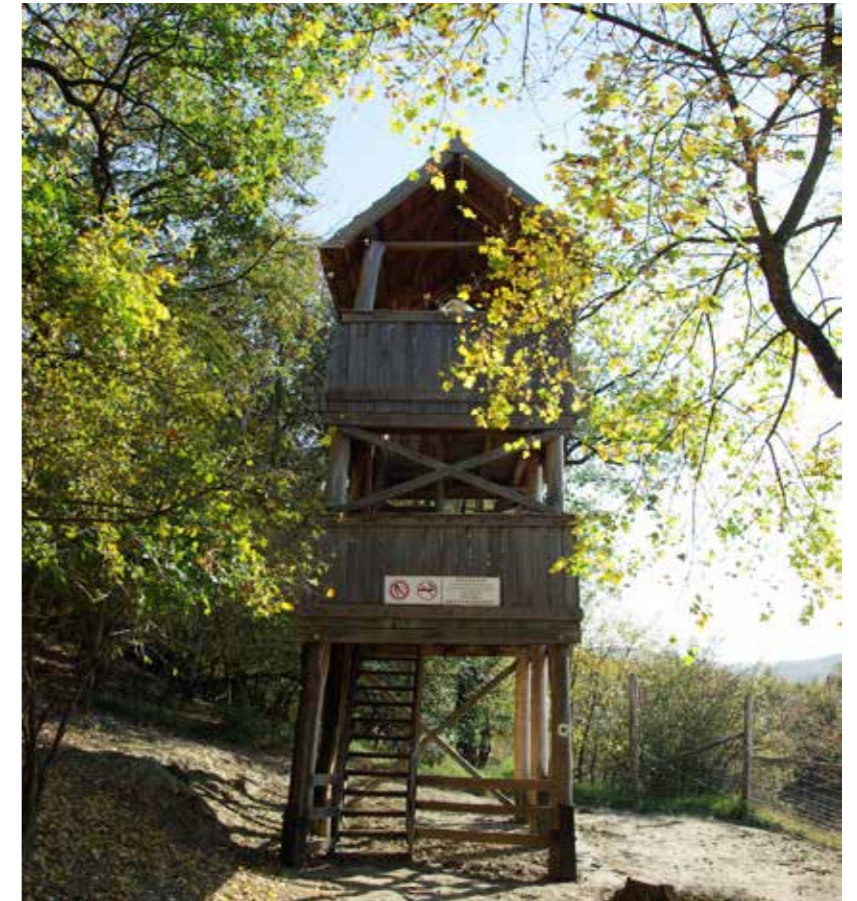
8

A harmónia megteremtése épített környezetünkben és különösen az épített és természeti környezet között a XXI. század szerteágazó és igen fontos kérdésévé vált. A tudás, mellyel őseink – látva a fennmaradt épített örökségünket – még rendelkeztek, s amely szervesen jellemezte az elmúlt korok népi és műépítészetét, mára megkopott, a körülmények megváltoztak. A '90-es éveket követően meglehetősen kibővült a lehetőségek tárháza. Ez önmagában üdvözlendő változás is lehetne, azonban figyelve az elmúlt közel három évtized eredményeit, sajnos egyelőre inkább annak negatívumait tapasztaljuk.

Háttérbe szorult a természettel, a közösséggel, az épített környezettel való kapcsolat minőségének kérdése. Általánosan elfogadottá vált a nem kellő alapossággal megválasztott építészeti eszközrendszer, a gyakran magamutogató építészeti magatartásforma, amely sokszor szűk anyagi lehetőségekkel és téves esztétikai döntésekkel is párosult.

Kortárs, példamutató épületek csak kis számban találhatók meg az elmúlt időszakból településeinken, az épített környezet alakítására kiható értékrend elemei rosszul definiáltak, a környezetünk érzékelését, alakítását formáló, vizuális kulturális nevelés hiányzik a közoktatásból. Ennek eredménye, hogy az építkezés előtt állók önhibájukon kívül egy nagyon zavaros helyzetbe kerülnek, amelyben a hiteles információk elvesznek, azokat hangzatos, de üres reklámszövegek helyettesítik.

Az arculati kézikönyv célja, hogy ebben a zűrzavarban segítsen az építőknek, építkezőknek és tervezőknek tisztább képet kapni. Egyrészt szakmai szempontból közvetít információkat azok számára, akik inkább a szakemberre, mintsem a szomszéd és az építőipari kereskedők véleményére szeretnének hagyatkozni. Másrészt bemutatja, hogy Tamási meglévő épített és természeti környezetében mik azok a fontos, sok esetben unikális értékek, melyeket egy közösség szeret, azzal együttműködni szándékozó állampolgárnak illendő tiszteletben tartania.

Hazánkban általánosan elfogadott az „én házam, én várom” szemlélet, és sokan furcsállhatják, hogy milyen joggal szól bele bárki abba, hogy adott esetben egy élet kemény munkájával összegyűjtött vagyontukat milyen házra költik, abban ők hogyan szeretnék élni. Ebben részben igazuk is van, vannak olyan magánszférát érintő kérdések, amelybe valóban nincs „joga” senkinek beleszólni.

Az egyes épületek, mint az egyes személyek a közösségben, társadalomban, összetett kapcsolatba kerülnek egymással. Vannak feltűnő, hangos jelenségek, vannak szerények és vannak olyanok, akik másokat tiszteltben tartva, nem elnyomva, a közösség értékeit gazdagítva tudnak maradandó értéket teremteni. Ahogyan egy közösségben is megfelelően kell tudni viselkedni egymással – különben a közösség széthullik –, ugyanígy az épületeknek is megfelelő magatartásformát kell követniük, mivel egy nagyobb közösség, a település tagjai. Minden közösség akkor él, ha színes, tehát az előbbi kijelentés nem jelenti azt, szürke, egyhangú, egyéniség nélküli településképet kellene alkotni. Azonban egymás tiszteletben tartása, a közös célok és irányok kitűzése és azok figyelembevétele minden működő emberi és épített közösség alapkritériuma. Az épített környezet alakításánál alapvetésként el kell fogadni azt, hogy a beavatkozás egy adott település adott helyén, meglévő természeti és épített környezetbe kerül, ahol a környezet elvárásokat támaszt. Az épület részévé válik valaminek, utcaképet, településképet alkot, ami mindenkié, amihez mindenkinek van köze, és ami képviseli létrehozója kulturális értékrendjét.

Szintén elgondolkodtató az, hogy sokan milyen sok időt és szakértelmet fektetnek abba, hogy a megfelelő autót kiválasszák. Ismerik a gyártókat, az egyes típusok pozitívumait, negatívumait, a kortárs tendenciákat és a potenciális jövőképeket, fejlődési irányokat. Jogos, hiszen nem kis kiadásról van szó. Fontos, hogy az ember felelős, jól átgondolt döntést hozzon. Ugyanez a személet azonban mintha kevésbé lenne jelen a még nagyobb anyagi megterhelést jelentő és még hosszabb távra szóló befektetés esetén, a lakóépület kialakításakor. Már csak kevesekről mondható el, hogy ismerik és értik a kortárs tendenciákat, a múltat és a lehetséges jövőképeket. Még kevesebben fordítanak figyelmet a megfelelő építész és ezáltal terv kiválasztására. Egy ház értéke nem csak az egy négyzetméterre jutó árban, bekerülési költségében mérhető, hanem az egy négyzetméterre jutó kreatív és minőségi gondolatban is, amely valóban életre tud kelteni élettereket, minőségi építészetet, és ezáltal élhető települést hoz létre.

Egy magyarországi körutazás során a helyi és regionális különbségek hihetetlenül gazdag tárházát fedezhetjük fel, olyan helyeket, ahova öröm ellátogatni és minden bizonnyal a helyiek számára öröm ott élni. Valószínűleg a legtöbben egyetértenek abban, hogy ezek olyan értékek, amelyek megőrzéséért érdemes tenni, elvesztésüket nem érdemes kockáztatni. Mit tesz ehhez a képhez hozzá jelen korunk építészete? Mit teszünk hozzá ehhez mi, merül fel a kérdés. Hozunk-e létre ma olyan épületeket, melyről száz év múlva azt gondolják utódaink, hogy kultúránk őrzői, érdemes volna helyi védelemben, esetleg műemléki védelemben részesíteni? Sajnos gyakran megtörténik, hogy egy uniformizált épülethalmaz születik, amely csak nagyon kevés esetben igyekszik ihletet meríteni a hely adta varázsból, lehetőségekből. Az építészetet - mely kultúránkat, identitásunkat, szellemiségünket befolyásolja - egy kizárólagosan praktikus, anyagi szintre egyszerűsítjük le ezáltal. Így az épített környezet gazdag kulturális sokszínűségének elvesztését kockáztatjuk, látva az elmúlt évtizedek eredményeit egyértelműen kijelenthető, hogy ez a tét.

Bízunk benne, hogy az arculati kézikönyv mindenki számára inspiráló gyűjtemény lesz, amely ihletet ad, és a tervezés minden szakaszában hasznos eszközzé tud válni!

Legfőbb célkitűzésünk, hogy a jövőben Tamásiban olyan új lakó-, középületek és közterületek szülessenek, amelyek egyszerre védik a meglévő természeti és épített értékeket és hagyományt, azokat továbbörökítve, fejlesztve, a kor igényeinek megfelelő, magas minőségű új épületek szülessenek. Olyan új beavatkozások jöjjenek létre, amelyek a múltat továbbírva, annak értékeit, és a közösség igényeit nem negligálva hoznak létre kortárs és egyben időtálló értékeket mindenki megalégedésére.

Tamás Anna Mária DLA, Kovács Péter DLA

TAMÁSI BEMUTATÁSA

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

Tamási Tolna megye észak-nyugati részén, a Koppány folyó menti dombvidéken fekszik. Kedvező földrajzi fekvésének köszönhetően könnyen megközelíthető a térségen átvezető 61-es és 65-ös főútvonalakon. A közel 10 ezer lakosú kisváros védőszentjéről, Szent Tamásról kapta nevét. Ósidők óta lakott vidék, minden történelmi kor hagyott itt maga után emléket.

A város bővelkedik kulturális és természeti értékekben, legismertebb természetvédelmi értéke a Gyulaji erdő, amely 7800 hektáros, cser, tölgy és gyertyán erdeiben él a világ legnagyobb dámpopulációja. A terület kezelője a Gyulaji Erdészeti és Vadászati ZRt. a fakitermelés és erdőtelepítés mellett magas színvonalú vadgazdálkodást folytat. Az erdészet 2012 nyarán Szent Hubertus tiszteletére közjóléti beruházásaként kápolnát állított, mely megtestesíti az erdők, a természeti környezet szeretetét és óvásának fontosságát. Szintén fontos természetvédelmi terület a Pacsmagi tavak országos jelentőségű területe, amely nemzetközi jelentőségű vízimadár-élőhely (Ramsari terület). A városban 1973-ban nyitott meg a termálfürdő, mely jó minőségű termálvízének köszönhetően a régió központjává emelte Tamásit. A város legrangosabb eseménye a Tamási Lovas Napok. Az augusztus 20-hoz kapcsolódó rendezvény alatt látványos díjugratás, lovasbemutató és fogatverseny zajlik. A városban számos állandó kiállítás tekinthető meg, Könnnyű László családjának adományaként, többek között Mednyánszky, Borsos Miklós, Vasarely, Dali és Renoir festmények.

ÖRÖKSÉGÜNK

- ①
- ②
- ③
- ④
- ⑤
- ⑥
- ⑦
- ⑧

A Pannon dombvidék egyik jellegzetes tolnai kistája a Koppány folyóval átszelt dombkaréj, ahol Tamási város elhelyezkedik.

A település kialakulásakor egy észak-déli és egy kelet-nyugati irányú út keresztezte egymást a domborzatot követő kanyarulatokkal. A későbbiekben valószínűleg már nemcsak szórvány csoportok, hanem szilárduló település – cse-rekereskedelem megállóhelyként – vehette körül ezt a csomópontot. Ennek védelmére – vagy ha az út éppen hadi célokat szolgált, megfigyelésre – alakult ki a Koppány másik oldalán az erődrendszerek sora. Tamási határában a miklósvári Esterházy vadászkastélytól délre, a Dorombos nevű csúcson ritka erős, s a legtisztábban konzervált őskori földvár látható.

A területen a római kornak számos és jelentős bizonyítéka került elő. Két kiemelkedően fontos emlék a korszakból egy ezüstös bronz Concordia-szobrocška és Pallasz Athéne szobra. A régészeti vélemények szerint különlegesen szép leletek, melyek messze felülemelkednek minőségben és jelentőségben a provinciák átlag anyagán. A honfoglalás után rövid idővel megjelentek a magyarok Tamási területén. Ezt az igazolja, hogy Szent Tamás tiszteletére román kori templom épült, valahol a mai templom környékén.

A középkorban a polgárváros a mai városközpont helyén lehetett. A védelmi rendszer ekkor is a Koppány másik oldalán, a mai napig „Várhegy”-nek nevezett területen és környékén települt. A tatárjárás után valószínűleg IV. Béla rendeletére építették meg Tamási várát a várhegynek nevezett dombon, amelyről 1315-ben oklevél tesz említést. A vár a Tamássyak, majd a Héderváryak után került Werbőczy István tulajdonába.

1541-ben a török elfoglalta Tamási várát. Az 1542 és 1543-as adóösszeírások adatai alapján a háborús pusztítások, a pestisjárvány és a töröktől való félelem miatt a lakosság jelentős része elmenekült.

A török iga alól ifjú Bádeni Lajos seregei szabadították fel a vidéket, amely utána Eszterházy-birtok lett. Az új birtokos, Eszterházy Pál herceg, nádor itteni uradalmait magyarokkal telepítette be. 1698-ban Győrből, Pápáról, Keszthelyről, Veszprémből és Tüskevárról hozott új telepeseket a környékre. A telepések az un. Magyar-Tamásiban laktak, elsősorban a templom környékén, míg a szerbek, akik a török hódoltság idején költöztek be, Rác-Tamásiban (a mai Rácölgyben). A Rákóczi-szabadságharc idején a labanc rácok kétszer is végigpusztították a községet, a lakosság a Koppány mocsaraiban talált menedéket.

TAMÁSI TÖRTÉNETE

1720-ban épült az új templom a korábbi árpád kori templom romjain, ami hamarosan kicsinek bizonyult, így bővíteni kellett. A mai templomot 1734-ben kezdték építeni és 1742-ben fejezték be. A várat 1777-ben az osztrák császár parancsára felrobbantották, s köveiből épült meg a tamási nagykozsma, a pincehelyi templom és a miklósvári vadaskastély.

A XVIII. század végén Tamási, mint sok elhagyott más település, feléled. Miklósvár a korban nagy hírnévre tett szert, mint kiváló vadászterület. Fényes Elek 1851-ben részletesen leírta a vadaskertet, Farkas Pál tamási nótárius „Világhírű tamási vadaskertről” címmel írt könyvet. A híres, nagy pompával megrendezett vadászatoknak a szabadságharc vetett véget.

1750 előtt Tamási járási székhely, 1872-ben járásbíróságot kap, 1947-ben gimnáziumot.

A település a XIX-XX. század fordulóján élte virágkorát. A kereskedő, mezővárosi jellege ekkor alakul ki. Népeisége a mai létszámot is meghaladta.

Az első és második világháború hanyatlást jelentett. 1945 után a település az ország fejlesztési területeitől távol eső, háttérbe szorított települések soraiba került. A lakosság a fejlődő nagyvárosokba költözött munkahelyhiány miatt. Tamási csak az 1970-es évek tudatos iparfejlesztése révén vált újra központi jelentőségűvé. Az iparosítás, lakásépítés megindulása a népesség növekedését, körösszetételének javulását, szakképzettségi szintjének emelkedését eredményezte. A lakás- intézményellátás, a közlekedési hálózat, közművesítés mennyiségi és minőségi fejlődése után Tamási 1984 elején Tolna megye legújabb városa lett Szekszárd, Paks, Dombóvár, Bonyhád mellett. A településszerkezet időbeni kialakulása az időszerű igényeket követte. A történeti városközpont és Miklósvár után beépült a József Attila, Gögös Ignác lakótelep, az Árpád utcai új családi házas városrész, az északi iparterülettel, sportterülettel, stranddal bővült.

MŰEMLÉKEK

Tamásin a műemlékek és védett épületek egy része jó állapotú, a tulajdonosok áldoznak a műemlékek megfelelő kezelésére, a műemlékek fenntartása folyamatos anyagi ráfordítást feltételez. A legtöbb helyi művi érték esetében is a tulajdonos gondossága jellemző, azonban sajnos található jelentősén átalakított, elhanyagolt épületeket is, melyek megmentésére fontos lenne megtalálni a megfelelő eszközöket. Nem elhanyagolható szempont, hogy az önkormányzati védett ingatlanok példamutató magatartása is meghatározó szemléletformáló eszköz e tekintetben.

MŰEMLÉKEK MEGÚJULÁSÁNAK ÉS FENNTARTHATÓSÁGÁNAK GAZDASÁGI ESÉLYEI

Műemlékek és helyi védelemre javasolt épületek esetében kétségtelenül az épületek megfelelő minőségű megóvása és hasznosítása plusz terhet ró a tulajdonosokra. Azonban fontos hangsúlyozni, hogy ezzel együtt egy ilyen épület jelentős plusz értékkel bír. Azok az épületek, melyek kiállták az idő próbáját és védettek jelentik a legnagyobb garanciát a minőségre.

Több száz éves épületek esetében felmerül a kérdés, hogy azok műszaki adottságai megfelelnek-e jelen kor igényeinek. Természetesen nem, azonban körültekintő tervezéssel, sokszor egyszerű eszközökkel is orvosolhatók ma már ezek problémák.

Szintén fontos figyelembe venni, hogy ezek az épületek a településkép, így a helyi közösség és egész ország szempontjából jelentős értéket képviselnek. Azok, akik megmentenek egy műemléket vagy védett épületet, kapcsolatot hoznak létre múltunkkal, hagyományos kultúránk szellemiségével, amely társadalmi érdek és haszon. Ezért fontos, hogy ez megfelelő társadalmi megbecsültséget élvezzen és az önkormányzati és állami szervek is támogassák ezeket a szándékokat.

Védett épületek esetében a legfontosabb tervezési szempont, hogy az épület meghatározó tömegformája és természetes anyaghasználata ne változzon, illetve – amennyiben bővítést igényel – az egyértelműen, az eredeti épülettől megkülönböztetve, illeszkedő, de kortárs módszerekkel történjen. Az épületek belső kialakítása, a tetőterek esteleges beépítése – néhány országosan védett műemléket leszámítva – azonban szabadon lehetséges. Egy ilyen enteriőr a legtöbb esetben nagyon értékes atmoszférával rendelkezik, amelyet egy újonnan épített ház csak a legritkább esetben képes ugyanilyen minőségben megvalósítani.

MŰEMLÉKEK

Tamási területén 4 db műemlék áll, melyek a következők:

A római katolikus templom jellegzetes, viszonylag nagyméretű barokk templom, középkori templom helyén épült a XVIII. sz. közepén, sőt alatta római kori padlómaradványok is találhatóak, ezek azonban ma nem láthatók. A templom impozáns barokk toronnyal rendelkezik. A templomdomb formája és ovális telke, téglakerítése középkori templomerőd-kerítés hagyományát őrizheti. A templomkert rendezett, fásított. Benne egy kőkereszt, és egy másodlagosan ide helyezett klasszicizáló Mária-oszlop található. A templom kerítése mellett egy szép szentháromság-szobor is áll. A templom egyházi tulajdonú, rendeltetésszerűen használt, állaga megfelelő. A templomkerítés több helyen felújításra szorul. A Mária-szobor visszahelyezése javasolt eredeti helyére, a Kossuth-térre.

A Rozália-kápolna késő gótikus, a török idők után újjáépített, de eredetileg XVI. sz. eleji épület. Tornya romantikus stílusú újabb kori hozzáépítés. Feltehetően eredetileg a Várhegy tövében álló középkori település temploma volt. Ma a mellette álló kálvária-keresztéről Kálvária-kápolnának is nevezik. Az épület tetőzete, vakolata felújításra szorul, de összességében még nem veszélyeztetett állagú. Egyházi tulajdonban van, rendeltetésszerűen használják. A környezete meglehetősen elhanyagolt, ami esetünkben csupán a füves közterületek kaszálását, a fák ápolását igényelné.

A volt Esterházy-kastély (vadászcastélynek is nevezik) állítólag a török kori vár anyagából épült 1770 körül, egyszerű, késő barokk épület. A főépület egyemeletes, a négyzetes belső udvart körülvevő hátsó épületszárnyak földszintesek. Az épület állaga megfelelő, de palatetős fedésének cseréje javasolt cserépfedésre. Egykori telke a töredékére zsugorodott az üdülőterületi parcellázások által. A megmaradt telekrész parkosított, gondozott. A kastély magántulajdonban van, nyaralóként és vendégfogadásra hasznosított. A jelenlegi hasznosítás mellett sajnos az épület közösségi érdekeket nem szolgál, nem látogatható.

A cseringáti vízimalom a műemlékjegyzék szerint népi épület, valójában azonban inkább a múlt század fordulóján emelt vidéki ipari épületének tekinthető. A vízimalom belső berendezését elvitték innen, a magántulajdonú épület üresen, elhanyagoltan, használaton kívül áll. Közvetlen környezete elhanyagolt, rendetlen. Állaga ennek megfelelően

HELYI VÉDETT ÉPÜLETEK

Tamási Város Önkormányzat 2017-ben a Településképi Arculati Kézikönyv és a Településképi Rendelet elkészítésével egyidejűleg a település helyi védett épületeinek felülvizsgálatát is elkészítette, amely külön dokumentumként a település Örökségvédelmi Hatástanulmányában, az egyes épületek részletes helyszínrajzi és fotódokumentált bemutatásával megtalálható.

A településen 2018-ban 60 db helyi védelem alatt álló épület található.

Az arculat fontos eleme az épített környezeten túl a táj, annak természeti értékei, amelyek Tamásiban kiemelt jelentőségűek. Fontos célkitűzés, hogy a jövőben nagyobb hangsúlyt fektessünk a természeti kincseink védelmére és megőrzésre.

A növénytelepítés tervezése során őshonos, termőhely azonos fajok telepítését, valamint az idegenhonos, inváziós fajok mellőzését javasoljuk.

Fontos helyi értékvédelmi célkitűzés a természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területek természeti állapotának megtartása, javítása, a településképet meghatározó településkarakter minőségének megővése a kilátás- és a rálátásvédelem megvalósításával.

A fényszennyezés csökkentésének érdekében a közterület építészeti fejezetben található elveket javasoljuk követni.

Tamási közigazgatási területén található, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területére eső védett területek és kategóriák:

ORSZÁGOS VÉDELEM ALATT ÁLLÓ TERÜLET: A település közigazgatási területén található a Pacsmagi Tavak Természetvédelmi Terület.

TERMÉSZETI TERÜLETEK: A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 15.§ (1) bekezdésében szereplő feltételeknek eleget tevő összes területet természeti területként kell kezelni. Ezeken a területeken kiemelt figyelmet kell fordítani a tájkép, a természetes életközösségek (növénytársulások) és élőhelyek megővésére.

TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK: Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet (továbbiakban OTÉK) 30/A § (1) bekezdése értelmében a mocsár, nádas és a sziklás terület természetközeli területnek minősül. A 30/A § (2) bekezdése értelmében a természetközeli területen épületet elhelyezni nem lehet.

NATURA 2000 TERÜLETEK: A település közigazgatási területén Európai Közösség Natura 2000 hálózatába tartozó (275/2004. (X. 8.) Korm. rendl.), a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelettel közzétett Pacsmagi-tavak (HUDD10006) néven kihirdetett különleges madárvédelmi terület található.

NEMZETI ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT: A település közigazgatási területén az ökológiai hálózat övezetei közül a magterület és az ökológia folyosó övezete található meg.

TERMÉSZETVÉDELMI ÉRTÉKEK - PACSMAGI-TAVAK

A Koppány-völgy korábban mezőgazdasági terület volt, amíg a huszadik század elején el nem kezdték visszaduzasztani a Koppány-patakot, hogy rajta halastavakat alakítsanak ki.

A völgy a beavatkozástól azonban teljesen átalakult: az öt tó mentén a földek lassan zsombékos, lápos területté változtak, és még a legtávolabbi részek is legfeljebb nedves, üde legelőként lettek hasznosíthatók. Később a halastavak szélei elmocsarasodtak, partjukat nádas, gyékényes társulások foglalták el, belső területeiken pedig – a száz hektárnál is nagyobb nyílt vízfelületen – háborítatlan nádszigetek alakultak ki. Így alakulhatott úgy, hogy ma a terület a vonuló vízimadarak számára európai léptékkal mérve is fontos állomáshely (ún. Ramsari-terület) – de az itt élő mintegy hatvan fészkelő is kiemelkedő értéket képvisel.

A tavon nagy és kis kócsag, szürke és vörösgém, törpegém és bakcsó, cigány- és tőkésréce költ, a környék lápos társulásaiban még otthon érzi magát a mind ritkább haris, a sárszalonka, a réti tücsökmadár és a barna rétihéja.

A környékről ide járnak vadászni a réti sasok, barna kányák, békászó sasok. Madárvonulás idején pedig tízezerszám zsiognak a réce- és lúdfélék a paradicsomi állapotokat őrző, a dombok között húzódó kis völgyben.

A természetvédelmi területen főleg vizes élőhelyek, illetve kisebb részben erdők és gyepek találhatók. A védett terület kialakítását elsősorban az e térségben meghatározó jelentőségű, gazdag fészkelő és vonuló vízimadár-fauna indokolta.

A megfigyelések szerint a hazánkban észlelt madárfajok több mint fele előfordult már itt, s számos madárfaj mennyisége elérte a "nemzetközi jelentőségű terület" kialakításához szükséges értéket. A védett területről információkat adnak az ott elhelyezett tájékoztató táblák.

A táj a környező dombokkal, mocsarakkal és erdőkkel gyönyörű.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL
MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

JELKULCS

- TELEPÜLÉSKÖZPONT
- VÁROSIAI LAKÓÖVEZET
- KERTVÁROSIAI LAKÓÖVEZET
- TÁRSASHÁZI LAKÓÖVEZET
- FALUSIAI LAKÓÖVEZET
- KÜLTERÜLET GAZDASÁGI ÉS LAKÓÖVEZET
- GAZDASÁGI TERÜLET
- KERTGAZDASÁGI TERÜLET
- ZÖLDFELÜLETI INTÉZMÉNYEK
- ÜDÜLŐTERÜLET
- BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT KÜLTERÜLETEK
- FEJLESZTÉSI TERÜLETEK
-
-
-
-
-
-

JELKULCS

- TELEPÜLÉSKÖZPONT
- VÁROSIAS LAKÓÖVEZET
- KERTVÁROSIAS LAKÓÖVEZET
- TÁRSASHÁZI LAKÓÖVEZET
- FALUSIAS LAKÓÖVEZET
- KÜLTERÜLET GAZDASÁGI ÉS LAKÓÖVEZET
- GAZDASÁGI TERÜLET
- KERTGAZDASÁGI TERÜLET
- ZÖLDFELÜLETI INTÉZMÉNYEK
- ÜDÜLŐTERÜLET
- BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT KÜLTERÜLETEK
- FEJLESZTÉSI TERÜLETEK
-
-
-
-

TELEPÜLÉSKÖZPONT

Tamási településközpontja könnyen beazonosíthatóan a város morfológiájának és történetének megfelelően alakult. A szabadság út tengelyére fűződnek fel a legfontosabb középületek és közterek, melyek láncolatából egy jó arányú, teresedésekkel tagolt kisvárosi településszövege fejlődött ki.

A település főtere heti rendszerességgel működő helyi piac mellett kulturált pihenőfelületeket biztosít. A vendéglátó egységek és magánvállalkozások, kisebb üzletek szintén a belvárosban csoportosulnak, melyek szerencsés lokációja lehetővé teszi a különböző szolgáltatások rövid idő alatti megközelítését. A centrumban jó arányban található zöldfelületek és szépen gondozott parkok, amelyekben számos emlékmű, szobor található. A településmagban keverednek a műemléki és helyi vé-

dett épületek - amelyek a település elsődleges karakterét adják, - az utóbbi évtizedekben épült középületekkel. Ezek között néhány kifejezetten plédértékű, kortárs építészeti megoldásokat alkalmazó, egyben illeszkedő épület is található. Sajnos, mint minden magyar város esetében, itt is található a XX. század második feléből illetve a közelmúltból kevésbé magas építészeti minőséget megvalósító épületek is, melyek felhívják a figyelmet a gondos tervezés szükségességére, településképi jelentőségére. A központban megfelelő mennyiségben találhatóak parkolóhelyek, azonban ezek sokszor bár funkcionális, mégis túlzóan látványos kialakítása nem járul hozzá az esztétikus városképhez. Ezek gondos tervezésére és kialakításra is érdemes figyelmet fordítani a közeljövőben.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

VÁROSI LAKÓÖVEZET

A településközponthoz szerven és közvetlenül kapcsolódik a városi lakóövezet. A beépítés alapvetően egy- ritkábban kétszintes, jellemzően utcára merőleges gerincű tömegek alkotják, több helyen megjelennek a fésűs beépítésű tömegek. A területen kisebb számban található sátozott és tagolt tetővel ellátott tömegek.

A terület fő jellegzetesség, hogy a domborzat sajátos karaktert ad utcáknak és beépítésnek. Döntően vakolat-architektúra és cseréptető jellemzi az épületek anyaghasználatát, kifejezetten szép nyílászáró és kapu kialakítások találhatók a területen.

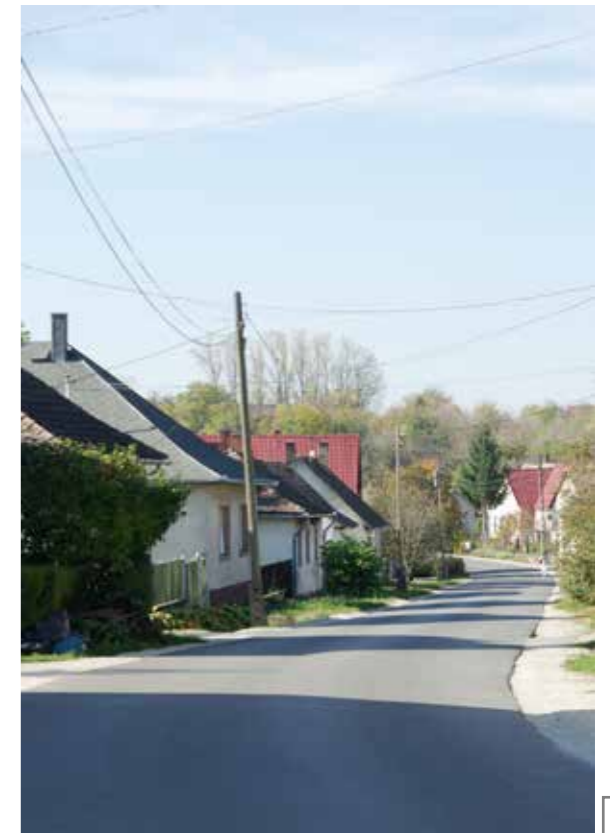
Az utcák egy részét jelentős és értékes faállomány jellemzi, melynek megőrzése kiemelt jelentőségű. Ajánlott, hogy városi lakóövezetben az új beépítések a hagyományos, utcára merőleges nyeregtetős és fésűs beépítésnek megfelelően alakuljanak ezzel erősítve a terület egységes és hagyományos karakterét.

KERTVÁROSIAS LAKÓÖVEZET

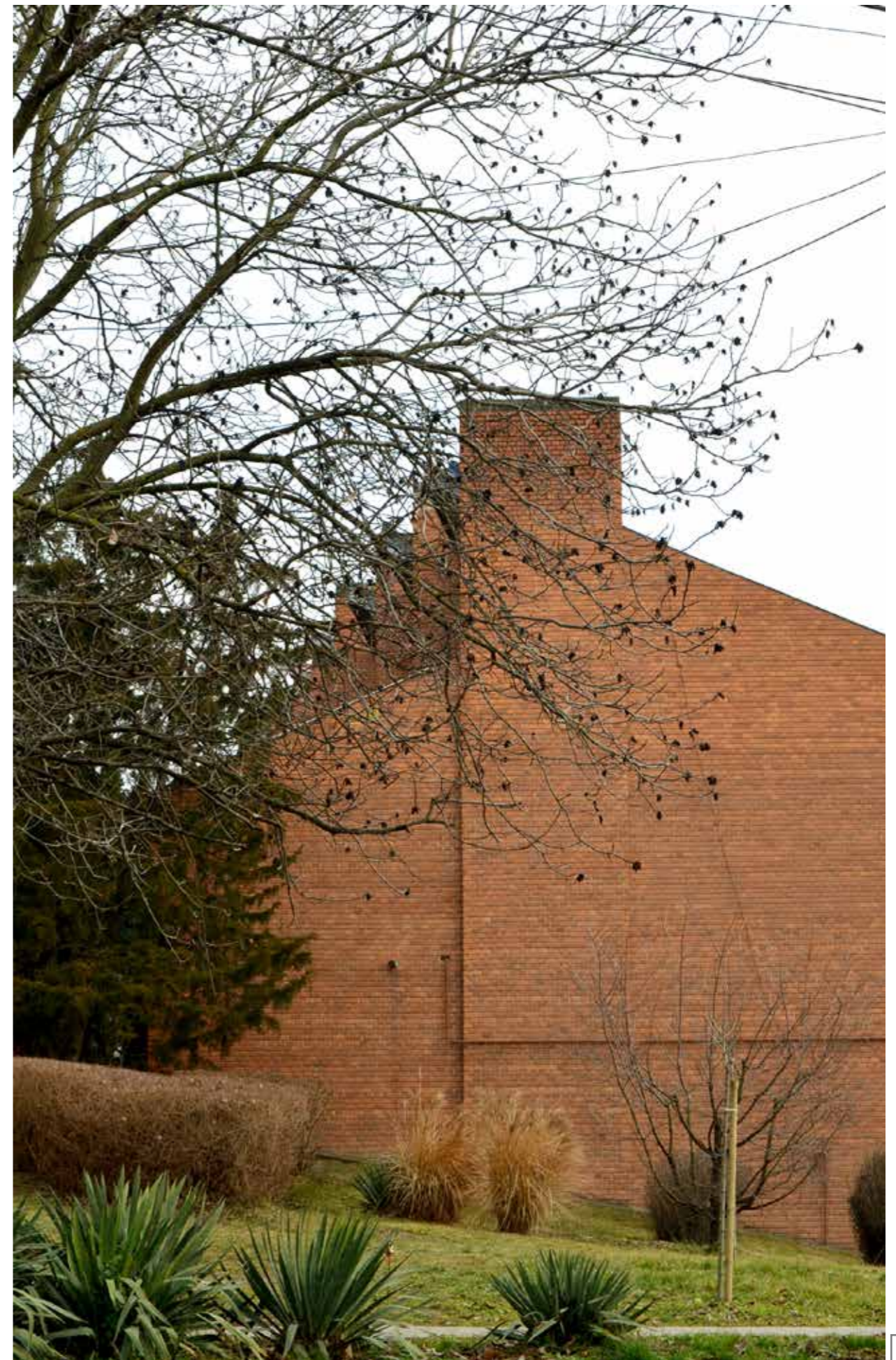

A kertvárosias lakóövezet a városi lakóövezet körül, gyűrűszerűen helyezkedik el. Karakterében, épületeiben alapvetően hasonló kialakítású, mint a városi lakóövezet, ugyanúgy döntően egy illetve két szint magas családi házak jellemzik, azonban itt a beépítés karakterében már arányaiban kevésbé fedezhetőek fel a hagyományos beépítések, a telkek formája, ellentétben a hosszabb, amorfabb, szervesen kialakult városi lakóövezet telekivel, kisebbek, egységesebbek, a tervezett telekosztás eredményeként jöttek létre. Az épületállomány döntően fiatalabb, annak sajátos XX. század második felét jellemző vegyes minőségű megoldásaival.

A településközponttól északra található a társasházias lakóövezet, melynek egy részét a négy szintes, szabadon álló, paneles társasházak alkotják, kapcsolódva településközpont magasabb, hasonló funkciójú épületeihez. Ettől kissé eltávolodva megjelennek a két és háromszintes sorházas beépítések, melyek között mind településképi, mind építészeti szempontból találhatóak értékeesebb megoldások.

A terület növényállományban gazdag, azonban a közterületek kialakítása nem mindenhol egységes, vagy jó színvonalú. A területhez közvetlenül kapcsolódik északra a gazdasági terület mely sem funkciója, sem látványa szempontjából nem szerencsés megoldás. Az iparai létesítmények gondos kezelése azonban jelentősen javíthatja a jelenlegi állapotokon.

FALUSIAS LAKÓÖVEZET

Tamási kedvező mezőgazdasági adottságú területen fekszik, ahol az agrár-gazdálkodás nagy múltra tekint vissza. A kedvezőtlen piaci körülmények miatt az állattenyésztés volumene drasztikusan visszaesett, a háztáji állattartás pedig gyakorlatilag szinte megszűnt. A falusias lakóterület beépítés azonban ennek a területhasználatnak a hagyományain alapul.

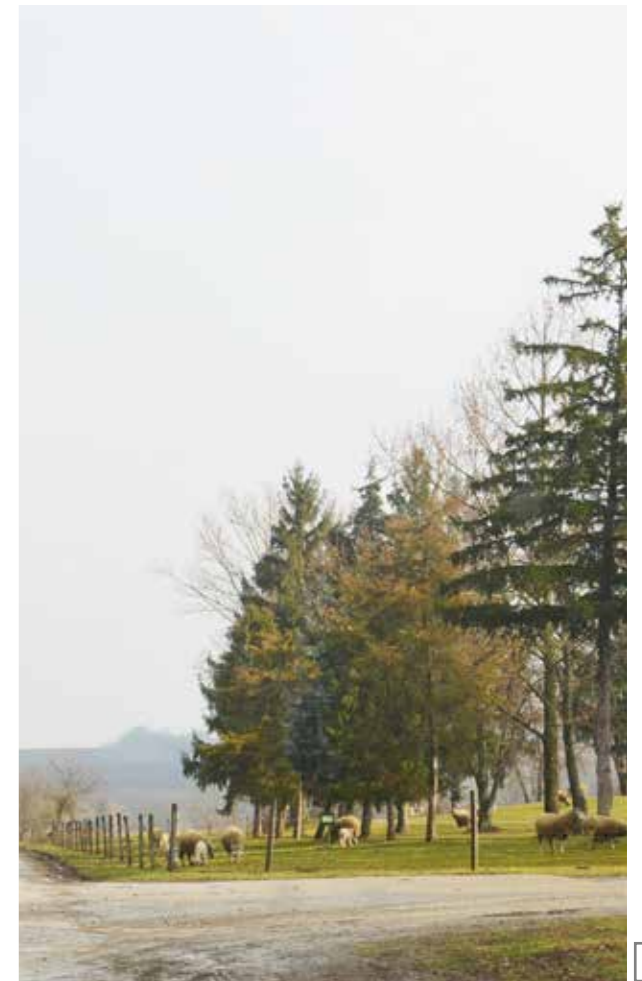
A falusias lakóövezet a Koppány pataktól délre eső területeken található, jellemzően oldalhatáron álló, hagyományos beépítés jellemzi, a kertvárosinál hosszabban elnyúló telkekkel és egy szintes tömegű lakó- és melléképülettel. A város többi részéhez hasonlóan itt is a vakolat architektúra és a cserépfedés jellemzi elsősorban az épületeket, azonban sajnos megjelenik ettől eltérő, sokszor rosszabb minőségű építőanyag is.

KÜLTERÜLETI GAZDASÁGI ÉS LAKÓÖVEZET

A külterületi és gazdasági lakóövezet Tamási városának egy sajátos jelensége. Az egykori kisebb gazdasági majorságok köré települt lakóépületekkel alkotnak vegyes funkciójú, kisebb, a település belterületétől távolabb eső egységeket.

Bár a puszták gazdasági szerepe valamelyest visszaszorult, több helyen működnek a telepek, mint Fornád, Kecsege, Leokádia puszta, Szemcse puszta és Adorján puszta. Nagyobb állattartó majorok működnek Fornádon (tehenészet), Kecsegén (pulyka), Leokádiapusztán (sertés). Kisebbsertéstelep működik Szemcse pusztán, ugyanitt több vállalkozó tart kisebb számban lovakat is. A puszták mellett is található külterületi lakóházak, melyek gazdasági szerepe felszámolódott, azonban a lakosság nem költözött el. A karaktere a néhány, vagy csak egy utcás, egy szintes, vegyes minőségű és épí-

GAZDASÁGI TERÜLET

A város sajátos településszerkezetéből adódóan belterületen és külterületen egyaránt vannak iparterületek. Legjelentősebbnek mondható egybefüggő illetve egységes iparterület a város északi részén húzódik, ahol a fejlesztési, bővítési lehetőségek még nincsenek teljes mértékben kiaknázva. Mivel ezek a területek közvetlenül kapcsolódnak a településhez és a lakózónához, azok minőségi kialakítása kiemelt jelentőségű. Az ipari épületek kialakításánál is törekedni a gondos, esztétikus kialakításra, különös tekintettel érvényes ez az épület körüli, összetett funkciójú külső terekre, utakra.

KERTGAZDASÁGI TERÜLET

A város jelentős szőlő- és gyümölcsstermesztési hagyományokkal rendelkezik, a Tolnai borvidék Tamásii körzetében fekszik. Tamásiban 530 szőlőskert található, a nagyobb termelők hegyközségbe tömörültek.

A Koppány folyótól délre eső, falusias lakóövezet körülölelő, viszonylag nagy kiterjedésű terület a sajátos karakterrel rendelkező kertgazdasági terület. A lankás domborzati viszonyoknak megfelelően, elsősorban található kisebb gazdasági és lakóépületek. Az épületek a terepvonalakra merőlegesen illetve azzal párhuzamosan, vegyesen vannak elhelyezve, azonban jellemzőjük az alapvetően kis terület és az ebből következő jó, magastetős épületi arányok. Az épületek a szőlők és gyümölcsösök között elsősorban helyezkednek el a tájban. Kiemelt jelentőségű a területen a meglévő beépítés arányok megőrzése, és a nem hivalkodó megoldásokat alkalmazó építészeti.

A településközponttól délre, a Koppány patak mentén helyezkedik el a zöldfelületi intézményi terület, amelynek legfontosabb épülete a fürdő. Ehhez kapcsolódnak egyéb kiegészítő funkciók, mint kemping. A terület különösen jó adottságokkal bír, egyrészt a központ közvetlen közelében, jól megközelíthető helyen található, másrészt a folyó menti zöldsáv, és az attól délre lévő dombos, erdős terület szép természeti környezetet biztosít a funkciónak. A fürdőépület nagyobb léptéke kapcsán fontos, hogy a környező terület beépítése, illetve az intézmény területe ne váljon túlszűfolttá, a döntően magas zöldfelületi arány megmaradjon. A fürdő számos medencével, gyógyhatású termálvízzel és wellness szolgáltatásokkal rendelkezik. A termálfürdő 2000 méterrel feltörő 51 C°-os, hévize értékes ásványi anyagokat tartalmaz: nátrium, kálium, ammónium, kalcium, magnézium, vas.

A fürdő környezetébe, ahhoz kapcsolódóba található a hétvégi házas, üdülőterület a magas sajátos, kis léptékű és sűrű telek osztásával és épület létékével, arányaival. A terület karaktere és értéke ebből származik, melynek megőrzése fontos szempont.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT, KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

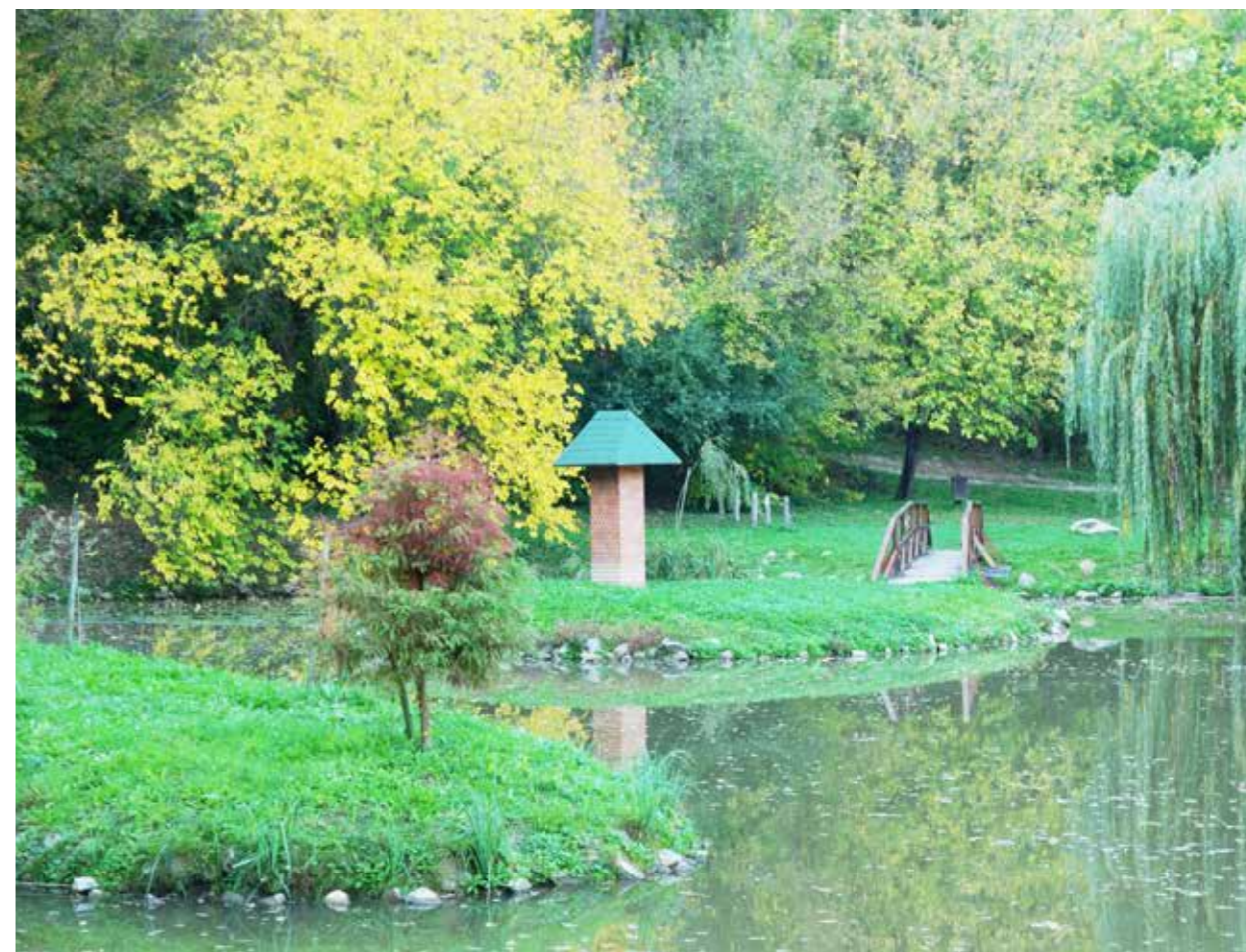
Tamási város különleges teületei közé sokszínű egységek tartoznak.

A csodálatos kápolna a Gyulaj Zrt. közjóléti beruházásaként, saját forrásból, a saját dolgozók kivitelezésben és összefogásával, a Zrt. munkatársa, Gál László erdőmérnök tervei alapján, többségében saját anyagból épült meg, különleges erdélyi stílusú medvegerezdes boronafal szerkezettel. A Szent Hubertus Kápolna 2012. szeptember 22-én került megáldásra.

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. által kezelt erdőterület gerincét alkotó tamási és högyészi erdő múltbeli gazdálkodásának története az Eszterházy és az Apponyi család történetével kapcsolódik össze szorosan. Míg a herceg Eszterházy birtok Tamási - Dombóvár - Ozora vidékén 20, addig a Tolnai-hegyhát nyugati Högyész-Lengyel vonulatában a gróf Apponyi uradalom 23 község határában volt érdekelt az erdő- és vadgazdálkodásban, melyet különösen az Eszterházyak

a kor lehetőségeihez mérten magas színvonalon végeztek. A természetvédelmi területek típusai, területei: tájvédelmi körzet: 2.400 ha, önkormányzati természetvédelmi terület: 121 ha, egyéb védett terület: 2 ha. Összes védett terület: 2.500 ha. Védett terület aránya 11 %. Összes kijelölt NATURA 2000-es terület: 8.300 ha, ebből átfedés a védett területekkel 2.000 ha.

A Szent Hubertus Kápolna 2012. szeptember 22-én került megáldásra. A csodálatos kápolna a Gyulaj Zrt. közjóléti beruházásaként, saját forrásból, a saját dolgozók kivitelezésben és összefogásával, a Zrt. munkatársa, Gál László erdőmérnök tervei alapján, többségében saját anyagból épült meg, különleges erdélyi stílusú medvegerezdes boronafal szerkezettel. A Tamási Római Katolikus Egyházközség tulajdonában és megállapodás alapján Tamási Város Önkormányzata kezelésében lévő római katolikus temető. A felújított kerítés és kapuzat kortárs megjelenéssel illeszkedik a városképbe.

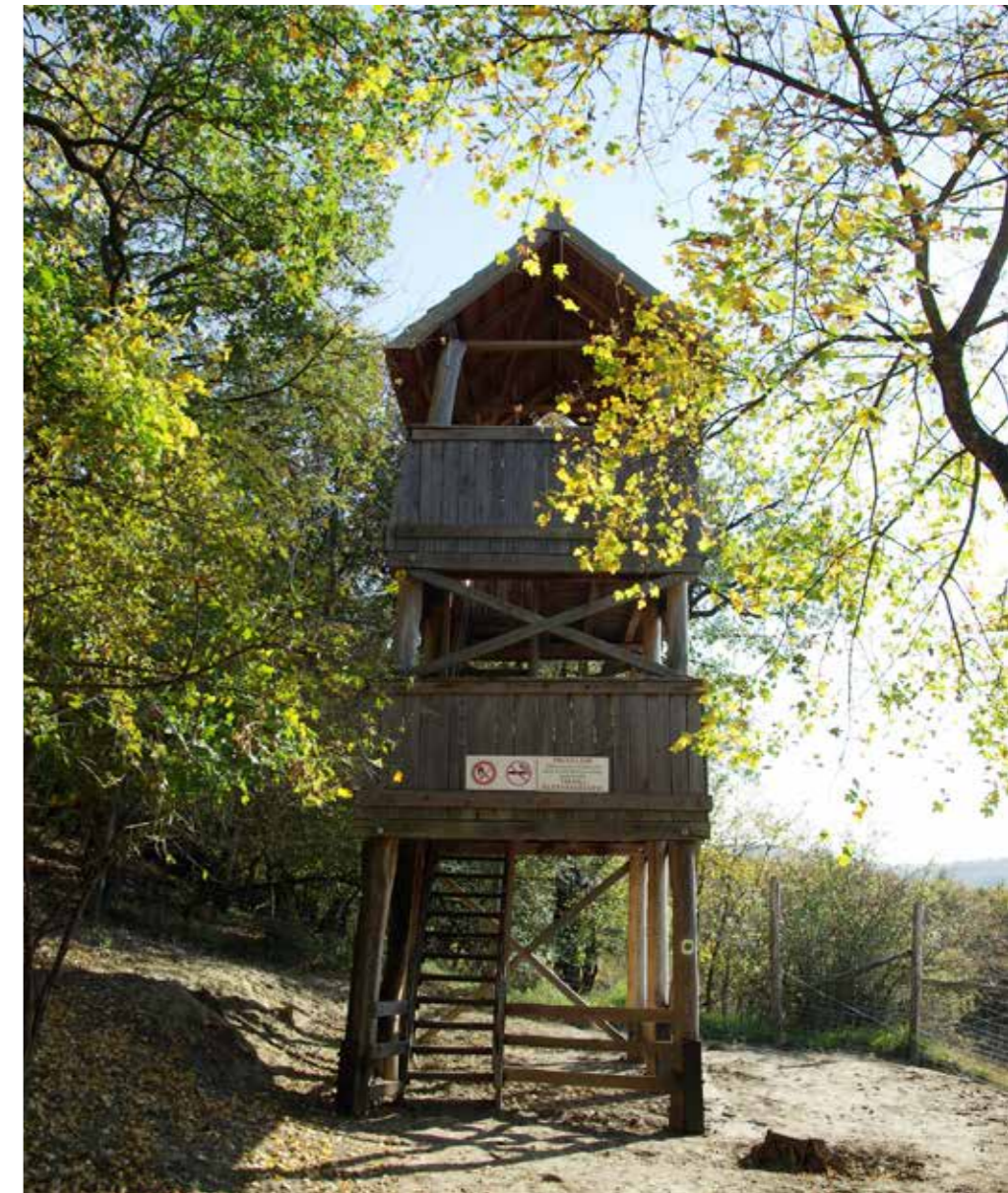

Tamási (Miklősvári) Vadaspark
Gyulaj erdészet és vadászati Zrt.

< Sára, a gím szarvastehénnek
régóta a kert ad otthont, a látoga-
tókkal szívesen érintkezik, szelíd.

A rezervátum magas fáinak között a vadetető közvetlen környezetében bújjik meg a zárt falú les, melynek kitekintő ablaka külső oldalról fóliázott, így a vadak zavartalanul tartózkodhatnak a szórón, míg a látogatók az épületben figyelik őket.

1

2

3

4

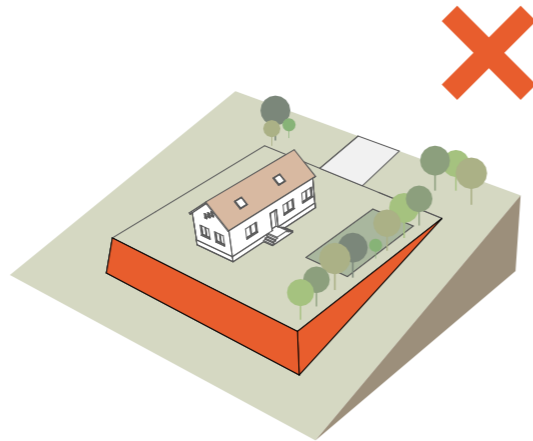
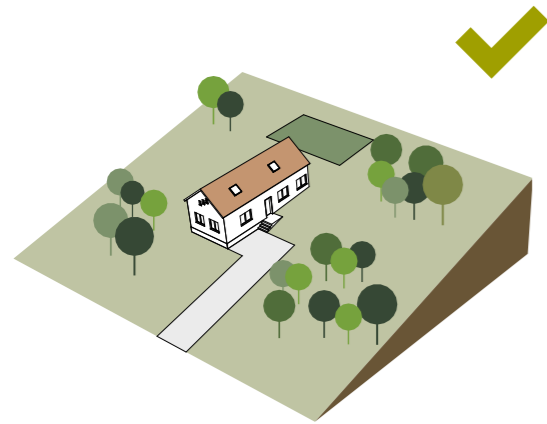
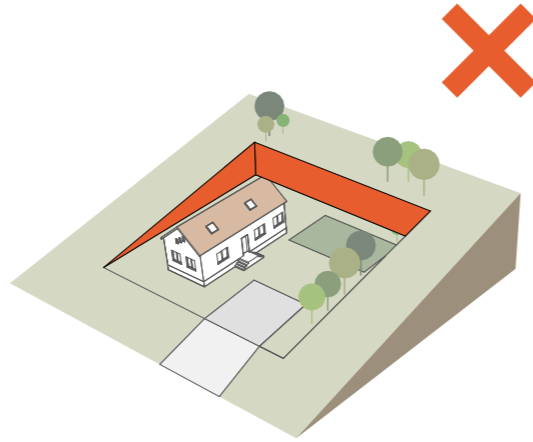
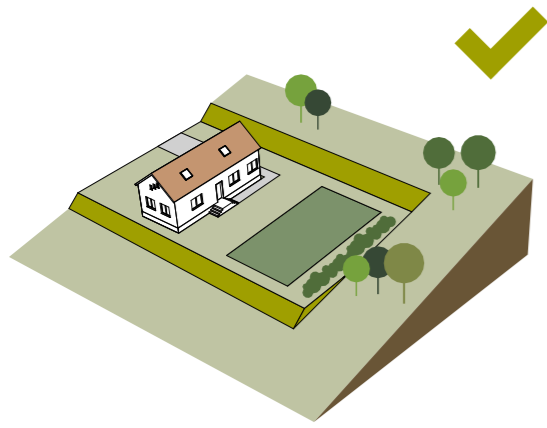
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

5

6

7

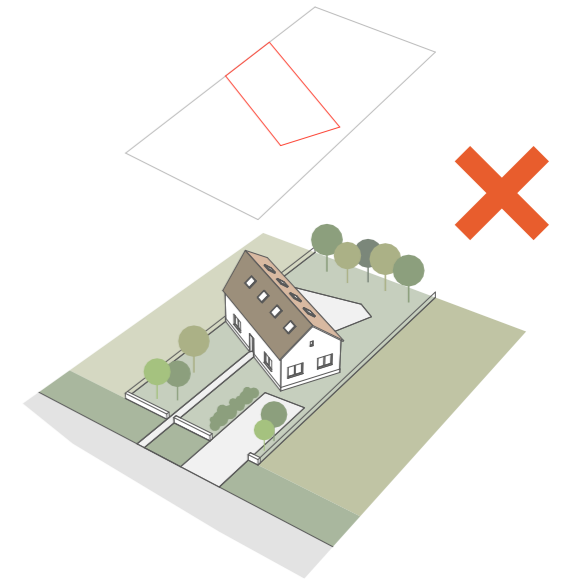
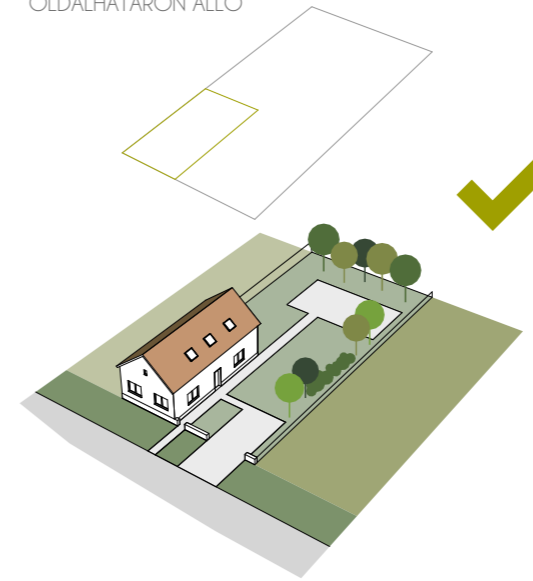
8

Tamási településen a domborzati viszonyok miatt a házak építésénél általában kisebb vagy nagyobb mértékben lejtős terepre kell számítani. A terep eredeti lejtésvizszonyainak lehető legkisebb mértékű megváltoztatása, valamint a földmunka minimalizálása érdekében új építés esetén a legkedvezőbb megoldás az épület terepbe illesztése. Amennyiben a terepbe illesztés nem megoldható, szem előtt tartva az előbbi szempontokat, az épület terepbe való részleges bevágása javasolt.

A terep lejtésvizszonyainak nagymértékű megváltoztatása, valamint a magas földmunka igény miatt az épületnek, annak környezetének síkra helyezése a terep jelentős lesüllyesztésével vagy kiemelésével nem elfogadható. Lesüllyesztés esetén a kialakuló mélyedésben az esővíz felgyűlik és a kert rosszul használhatóvá válik, kiemelés esetén az épület egy feltűnő platóra kerül, kiemelkedik a szomszéd házak közül. Egyedi esetekben főépítész konzultáció szükséges a legideálisabb telepítés megtalálásához.

OLDALHATÁRON ÁLLÓ

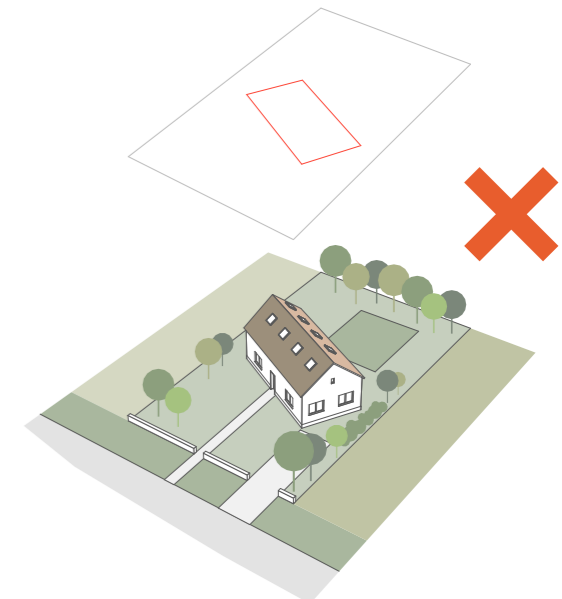
Oldalhatáron álló Tamási településen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. Az épületek a telkek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

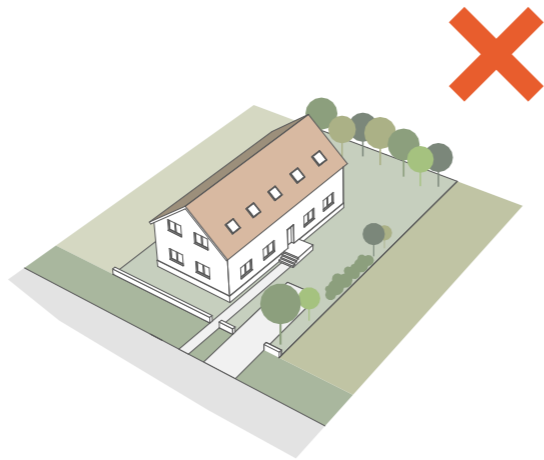
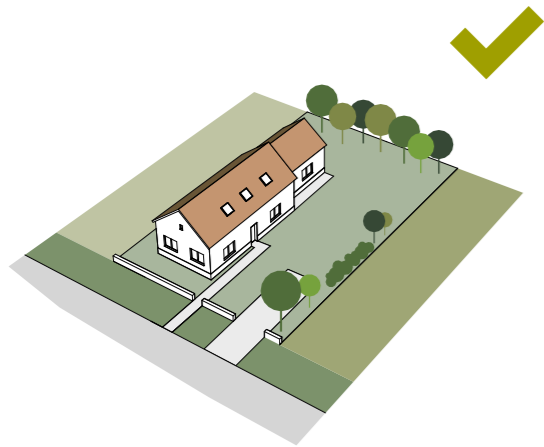
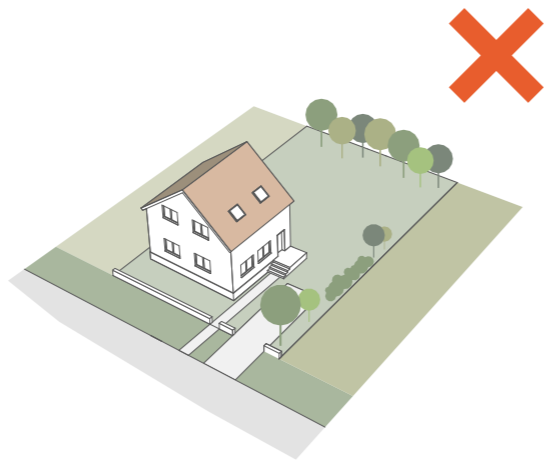
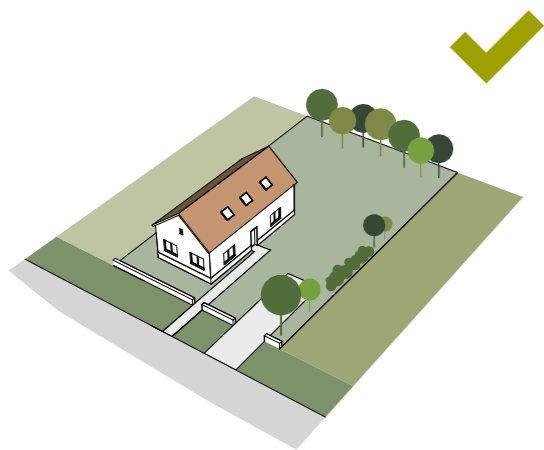
Szabadon álló Tamási településen a családi házak telepítése szabadonálló, az utcafrontot előkerttel. A telken belüli elhelyezkedés az utcára merőleges, vagy azzal párhuzamos, figyelembe véve a telkek és az épület arányait. Az előkert és a hátsó kert teljes elválasztása nem javasolt, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

A nem utcára merőlegesen telepített, vagy indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem elfogadható.

Az utca vonalához képest szögben elfordított, vagy indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem elfogadható.

SZABADONÁLLÓ

Tamási településen a meglévő családi házak és egyéb rendeltetésű épületek léptéke az egyes településrészek adott területégeiben egészen hasonlóknak tekinthető, kis számban azonban megjelennek a környezetüktől jelentősen elütő, nagyméretű, 'felfújít' épületek, melyek az utcaképet jelentősen befolyásolják. Az újonnan épülő, vagy felújítandó, bővitendő épületek esetén az épület léptékének megválasztásakor szükséges figyelembe venni a használati igényeket, továbbá a telek méretét, annak irányadó arányait. Alaprajz tekintetében ajánlott a tradicionális elrendezés szerinti hosszúság, kis fesztávolságú, téglalap alakú befoglaló forma alkalmazása, melynek fedése a hosszabbik oldallal párhuzamos gerincvonallal párosuljon. Beépítési situációtól függően az épület fő tömegének tengelye a telek hosszanti oldalával párhuzamosan legyen tájolva. Amennyiben az igények változása miatt,

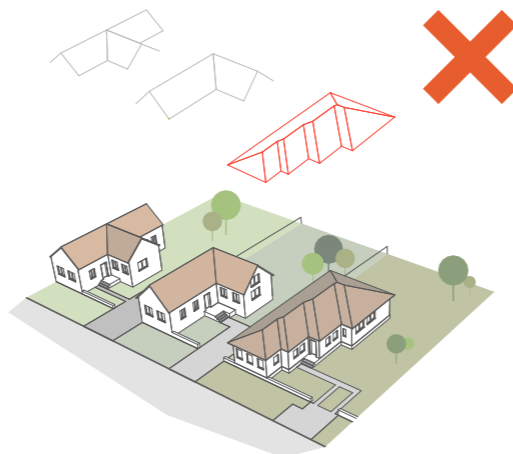
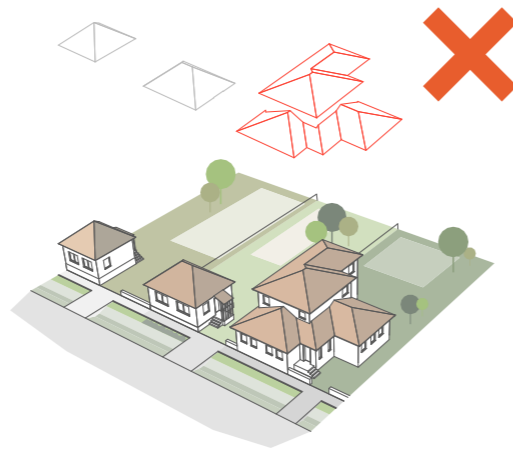
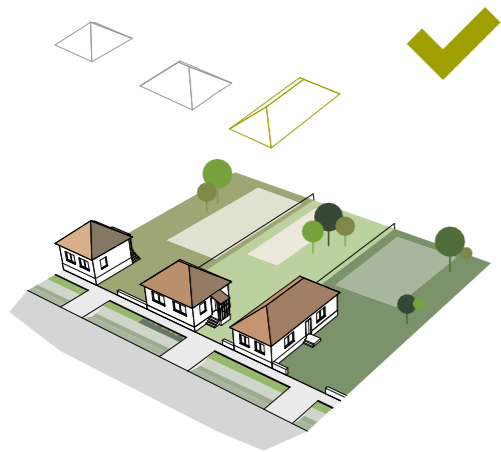
vagy egyéb okokból kifolyólag bővítés válik szükségesé, a hozzáépítés lehetőleg a hosszanti tengely mentén történjen a fő tömeg mögé helyezve. Nem elfogadható a kisebb, közel négyzetes alaprajzi formára felhúzott, több szint magas tömeg alkalmazása, miként annak használati értéke kisebb egy földszintes, megfelelő kialakítású épületéhez képest, továbbá nagy magassága miatt az utcaképből jelentősen kiugrik. Nem elfogadható továbbá az alaprajzát tekintve a tradicionális arányokat hordozó, de annak felnagyításával képzett épület nagy fesztávú fedése hatalmas tetőfelületeket hoz létre, továbbá a tömeg már önmagában meglehetősen robusztussá válik. A magasság és a nagyméretű homlokzati és tetőfelületek az épületet az utcaképből aránytalanul kiemelik. Egyedi esetekben főépítész konzultáció szükséges.

Tamási településen az épületállomány karaktere általában véve hasonlóknak tekinthető, egyes utcákon, szakaszokon azonban nagy számban tűnnek fel az általános karakterjegyeket hordozó épületektől nagyban eltérő házak is. Az újonnan épülő (vagy felújítandó) házak esetén a szomszédokhoz, de általában az utcaszakaszhoz, a teljes utcához, átfogóan a teljes a településrészhez illeszkedő karakterű épületek építése javasolt. A jellemző karakterjegyek vizsgálata és összevetése meg kell történjen lépték, összetettség, fesztáv, magasság és tetőgeometria tekintetében is. Nem elfogadott megoldás a tömegformálás, tetőgeometria, szintszám különbség révén a környező épületeknél jelentősen magasabb, vagy alacsonyabb ház építése, mely az utcakép folytonosságát megszakítja.

Tamási településen az épületek magassága általánosságban véve hasonló, azonban előfordulnak számban a környezetükből aránytalanul nagy mértékben kiemelkedő épületek. A meglévő épületek közé újonnan épülő házak az illeszkedés miatt hasonló, közel azonos magassággal készüljenek, mint környezetükben lévők. A környező beépítésből jelentősen kiemelkedő, túlzottan magas ház nem illeszkedik a településrész utcaképebe, építése nem elfogadható. Egyedi esetekben főépítész konzultáció szükséges.

TETŐFORMA

Tamási településen lévő családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél a szomszédos épületek tetőformáját figyelembe véve kell törekedni az illeszkedésre.

Sátortető

Amennyiben az építési telek környezetében sátoros épületek állnak, új építés esetén a szomszédos épületekhez hasonló, sátoros kialakítású épület készüljön.

A környező beépítéstől kialakítását, formaképzését, összetettségét tekintve jelentősen eltérő, a településrész utcaképébe nem illeszkedő tetővel rendelkező épület építése nem javasolt.

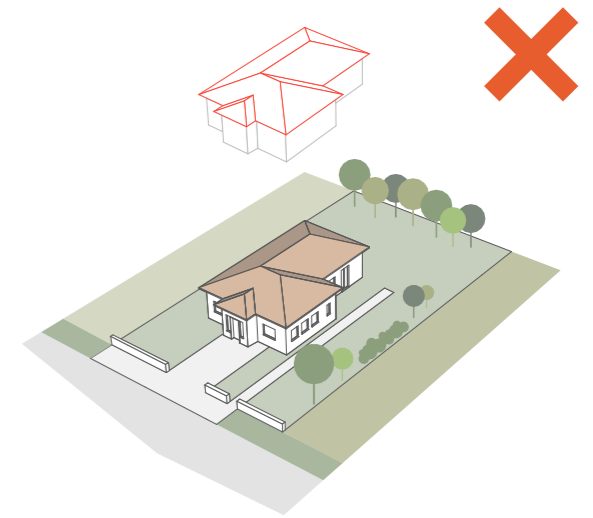
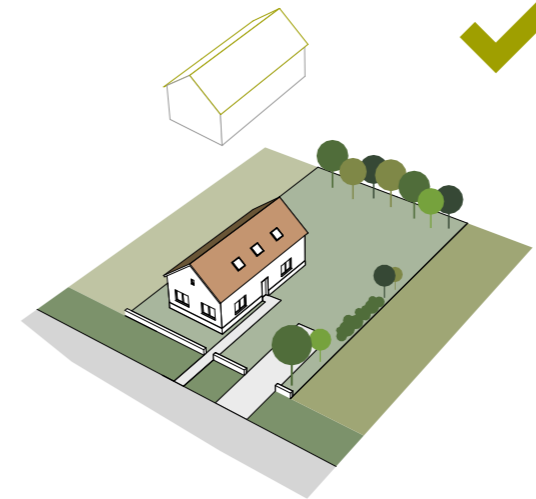
Nyeregtető

Amennyiben az építési telek környezetében nyeregtetős épületek állnak, új építés esetén a szomszédos épületekhez hasonló, nyeregtetős kialakítású épület készüljön.

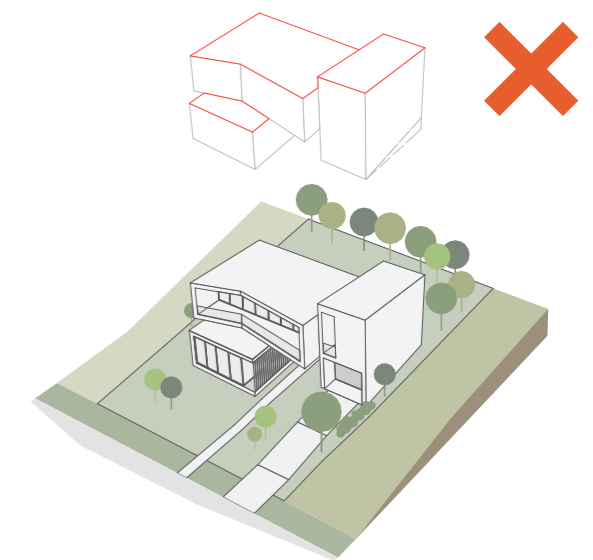
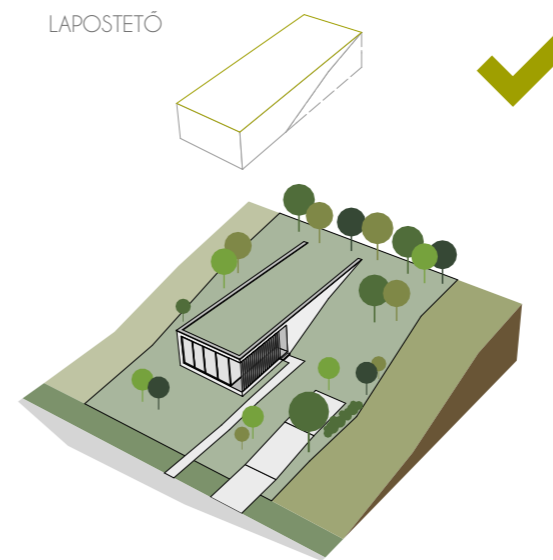
A környező beépítéstől kialakítását, formaképzését, összetettségét tekintve jelentősen eltérő, a településrész utcaképébe nem illeszkedő tetővel rendelkező épület építése nem javasolt.

TETŐ KIALAKÍTÁS

MAGASTETŐ

LAPOSTETŐ

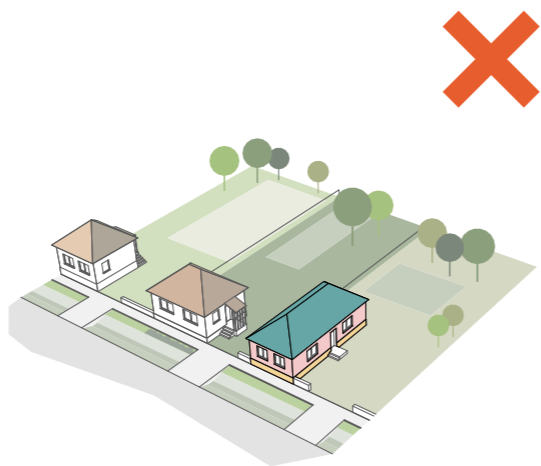
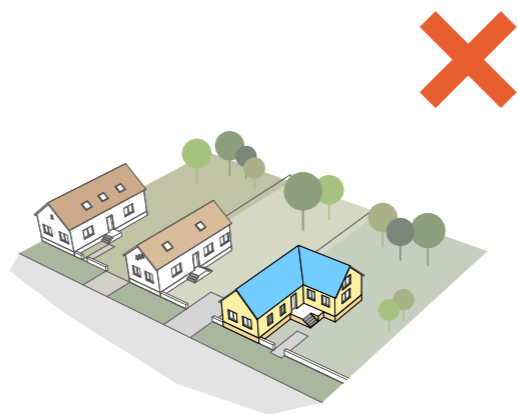
A magas tető fontos, szerkezeti korábban megkerülhetetlen része volt a terület épületeinek, mindazonáltal egy befejezett, harmonikus épület kubatúrát hozott létre. Ez azonban nem igaz minden mai magastetős kialakításra, csak azokra az egyszerűbb, a hely tradíciójához igazodó 40 fok körüli dőlésszögű tetőkre, amelyek arányaiba (épület traktus szélesség, utcára merőleges nyeregtetős kialakítás) is igazodnak ehhez a hagyományhoz.

Kerülendő a tájidegen, mediterrán stílusú, alacsony dőlésszögű, összetett tömegforma, mivel szellemében idegen, megoldásaiban diszharmonikus.

Napjainkra a technológia adta lehetőségek kibővültek, amely komoly mérlegelésre ad lehetőséget abban a kérdésben, hogy magastetős vagy lapostető kialakítás

mellett döntsünk. Önmagában az arculati tervben nem kívánunk állást foglalni egyik kialakítás mellett sem, hiszen mindkét esetben megoldható a minőségi kialakítás, azonban néhány szempontot fontosnak tartunk alkalmazni.

A lapostetős kialakítás is lehet megfelelő válasz abban az esetben, ha ezt a környezet, domborzat indokolja, és a tervezés valóban minőségi, kliséktől és aktuális, de múló divatoktól mentes megoldást ad. A lapostetős kialakítás esetében javasolt a tájba, terepbe illesztett tömeg kialakítása, amennyiben ezt a körülmények indokolják. Továbbá javasolt a zöldtető kialakítása, mivel a település nagy részén láthatóak különböző nézőpontokból a tetőfelülnézetek. Főépítési konzultáció szükséges annak érdekében, hogy tájba és településképe való illeszkedés kérdése szakmai szempontból eldönthető legyen.

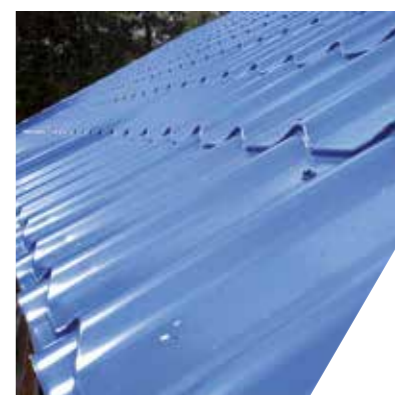
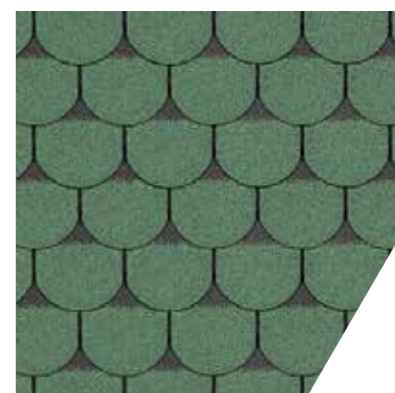

Tamási településen az épített környezetben található elemek színezése, anyaghasználata általánosságban véve hasonló, azonban nagy számban fordulnak elő a környezetüktől jelentősen eltérő, élénk színezésű vagy a szokásostól nagyban eltérő anyaghasználatú épületek. A meglévő épületek közé újonnan épülő (, vagy felújítandó) házak az illeszkedés miatt hasonló, közel azonos színvilággal készüljenek, mint a környezetükben lévők.

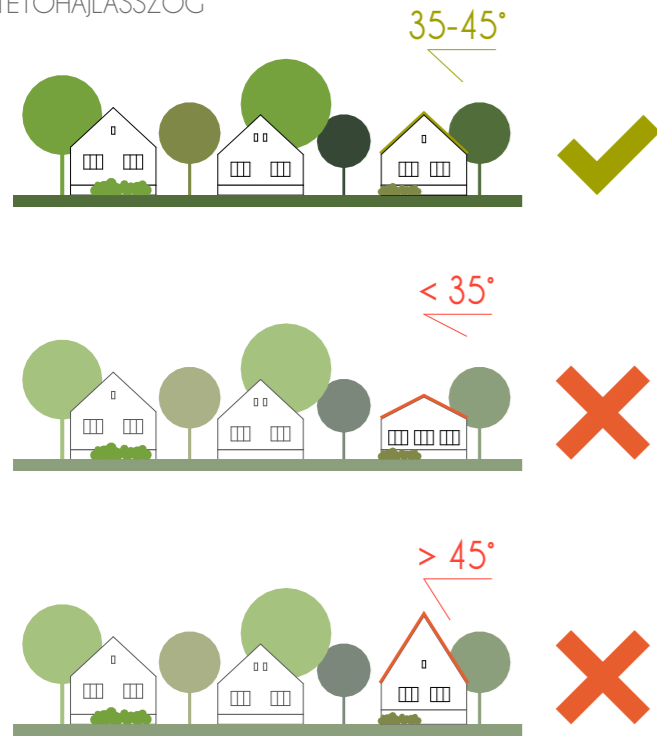
Új épületek építése (vagy felújítás) esetén a környező beépítéstől jelentősen eltérő, a településrész utcaképebe nem illeszkedő színhasználattal rendelkező épület építése nem javasolt.

Új épületek építése (vagy felújítás) esetén a feltűnő, kirívó szín- vagy anyaghasználat, a ríktó színű fémlemez vagy egyéb anyagú fedés, burkolat és felületképzés használata nem elfogadott.

Egyedi esetekben főépítési konzultáció szükséges.

TETŐHAJLÁSSZÖG

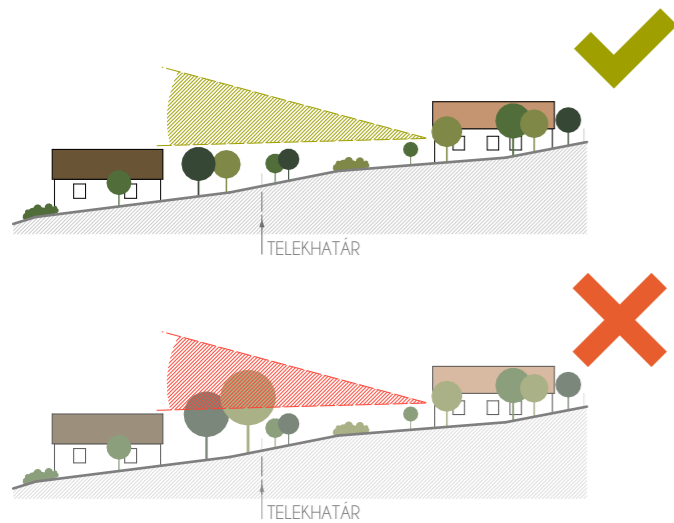

Tamási településen az tetők hajlásszöge általában véve hasonló, azonban nagy számban fordulnak elő a környezetüktől jelentősen eltérő hajlásszögű tetők.

A meglévő épületek közé újonnan épülő (vagy felújítandó) házak az illeszkedés miatt hasonló, közel azonos tetőhajlásszöggel készüljenek, mint a környezetükben lévők.

A környező beépítéstől jelentősen eltérő, a településrész utcaképebe nem illeszkedő, túl nagy, illetve túl kis hajlásszögű tetővel rendelkező épület építése nem javasolt.

NÖVÉNYTELEPÍTÉS

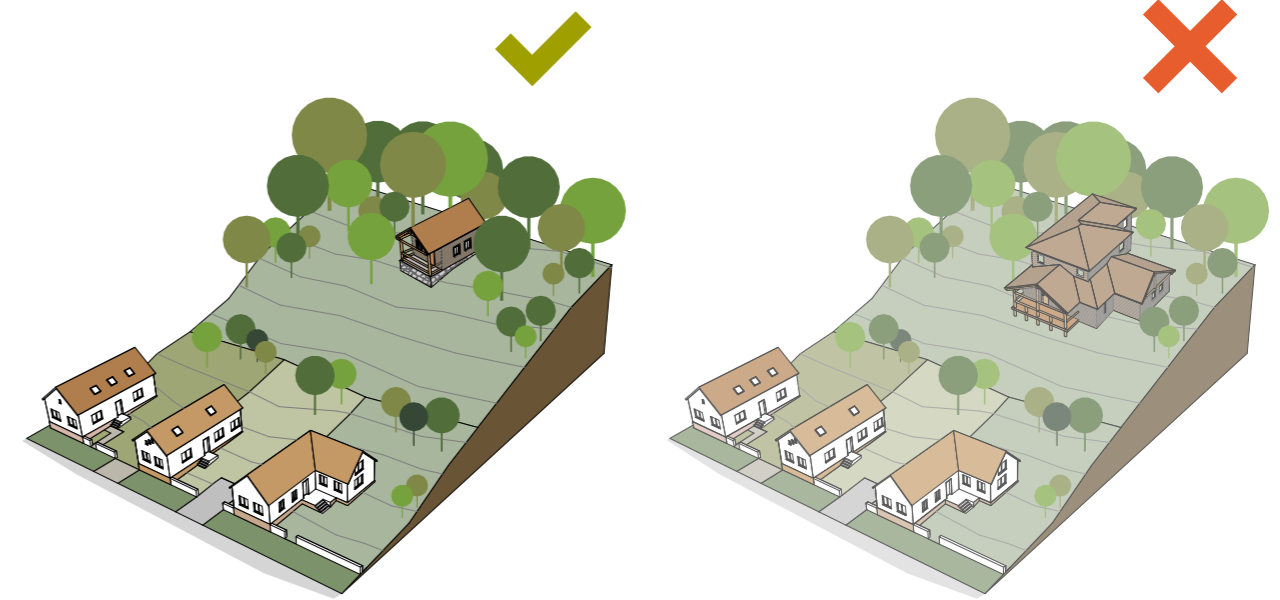

Tamási településen a terület domborzati viszonyai miatt egyes részekben jellemzőek a lejtős terepre, domboldali területeken épült házak. Az érintett épületekből és telkekről magassági pozíciójuk révén gyönyörű panoráma nyílik.

Lejtős terepen elhelyezkedő telkek esetében a növényesítés előtt vizsgálni szükséges a lejtésviszonyokat és a környező beépítést. A telken belüli növénytelepítés a fentebb említett épületek panorámájának védelmében csak olyan pozícióban és mértékben elfogadható, hogy az a szomszédos ingatlan kilátását ne befolyásolja, jelentősen ne korlátozza. A telkek felső végződésének lehatárolása csak kisebb magasságú, az igényektől függően akár sűrűbb növényzettel, sövényvel javasolt.

Nem elfogadható megoldás a nagy magasságú növényzet vagy összefüggő sövény telepítése a telkek bármely pontján, illetve kiemelten a felső végződésén, ha az a feljebb elhelyezkedő telkek panorámáját korlátozza. Kérdéses esetekben főépítész konzultáció szükséges.

RÖNKHÁZ VAGY GERENDAHÁZ ÉPÍTÉS

Hazánkban a könnyűszerkezetes lakóházak építésének nincs jelentős múltja, ezért az ilyen típusú épületek szervesen nem kapcsolódnak a táj és tradicionális építészetünk hagyományaihoz. Az elmúlt évtizedekben megjelentek ezek a technológiai lehetőségek, azonban ezek alkalmazását sokrétűen érdemes mérlegelni. Településképi szempontból egy alapvetően vakolt architektúrájú közegben idegenül hatnak, az ideiglenesség, másodlagosság (korábban melléképületek, gazdasági épületek készültek ilyen módon) érzetét keltik. Ezért az egységes architektúrájú belsőbb területeken, az utca-

képbe való illeszkedés nem megfelelő módja miatt nem javasolt könnyűszerkezetes, faburkolatú vagy rönkházak, gerendaházak építése. A természethez közeledve, a felbomló településstruktúrában, az erdő menti sávban, illetve vízparti területeken egyedi estekben egyes épületek készülhetnek könnyűszerkezetes technológiával. Ilyenkor nagyon fontos, hogy a kort hitelesen tükröző, magas minőségű, kortárs épületek szülessenek. Az anakronisztikus, tájidegen, valamely más tájegység és kultúra hagyományait megidéző megoldások kerülendők. Minden esetben főépítész konzultáció szükséges.

Rönkház vagy gerendaház építése elfogadható megoldás a lakóövezetek külső határán, ahol azokat vízpart, vagy erdő, erdősáv keretezi. Ilyen szituációban javasolt a kis fesztávolságú, a településrésze, régióra jellemző, hosszúkás téglalap alaprajzi formájú, kisméretű épület telepítése.

Nem elfogadhatóak többek között az amerikai stílusú, vagy az alpesi jellegű rönk- vagy gerendaházak, melyek eltúlzott méretükből, négyzeteshez közeli alaprajzi formájukból adódóan igen terjedősek, a körülbelül 30 fokos, vagy az alá eső tetőhajlásszögük miatt arányaik igen nyomottak. Ezek az épületek, miként külföldi mintára készülnek, olyan építészeti elemeket tartalmaznak, melyek nem sajátjai a magyar hagyománynak.

SZÍNEZÉS, HOMLOKZATKÉPZÉS

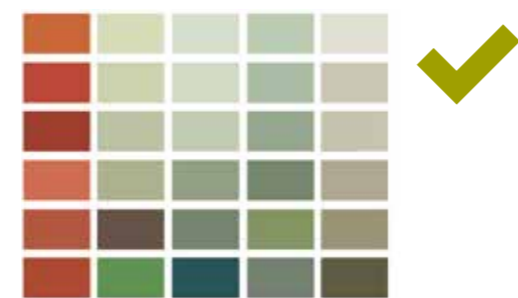

Tamási településen az épületállomány színezése, homlokzatképzése általában véve hasonlóknak tekinthető, egyes utcákon, szakaszokon azonban nagy számban tűnnek fel az általános homlokzati jegyeket hordozó épületektől nagyban eltérő házak is.

Az újonnan épülő (vagy felújítandó) épületek esetén az utcakép folytonosságának megtartása érdekében törekedni kell a szomszédos épületek színhasználatához illeszkedő homlokzatképzés alkalmazására. A homlokzati és lábazati felület színválasztásánál javasolt a finom, halvány tónusú, természetközeli árnyalatok használata, a tetőfedéssel és egyéb megjelenő burkolóanyagokkal való színbeli összehangolás.

A homlokzati fal illetve lábazati felületeken az utcaképi színharmoniót felborító rítkító, élénk színek, szín komplementerek használata nem elfogadható.

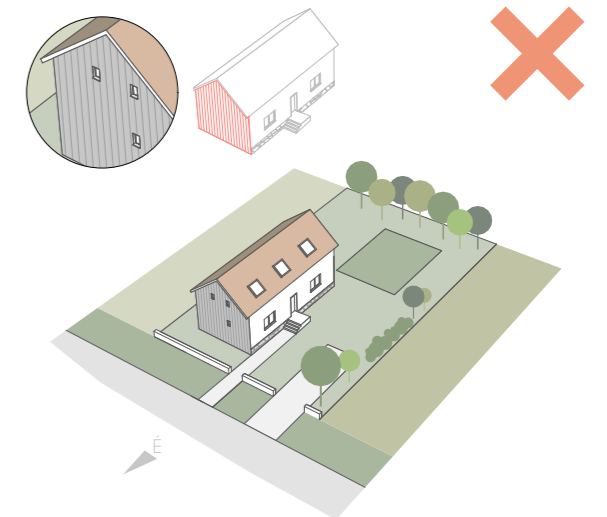
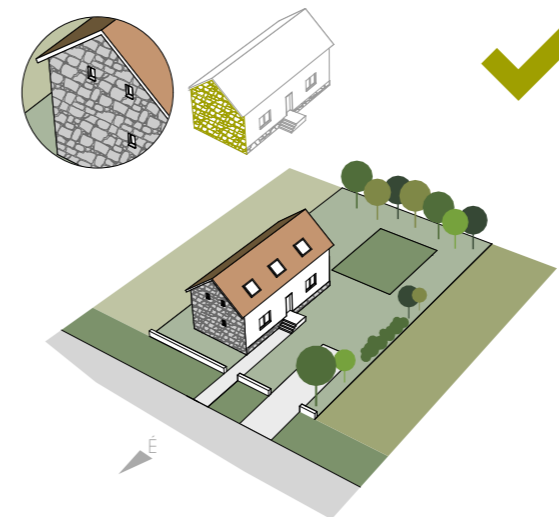
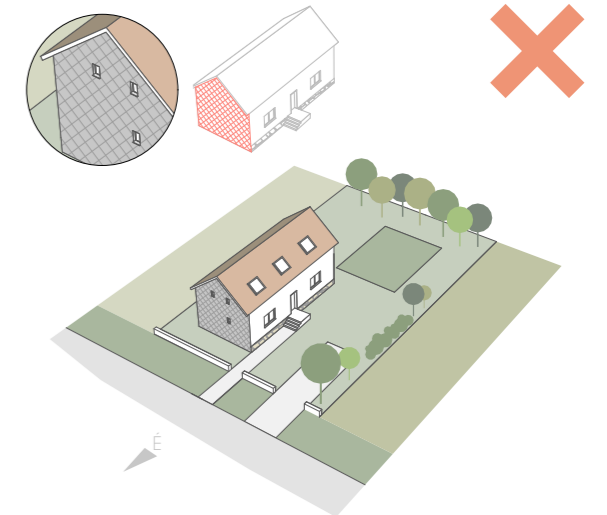
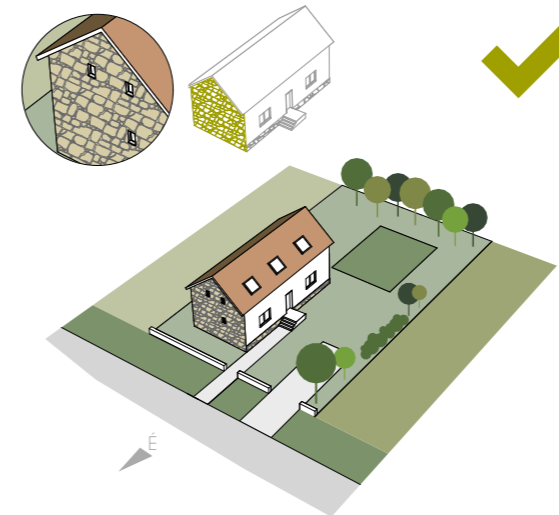
Egyedi szín kiválasztásakor főépítési konzultáció szükséges annak érdekében, hogy a településképhez való illeszkedés kérdése szakmai szempontból eldönthető legyen.

JAVASOLT SZÍNÁRNYALAT PÉLDÁK

ÉSZAKI HOMLOKZAT VÉDELME

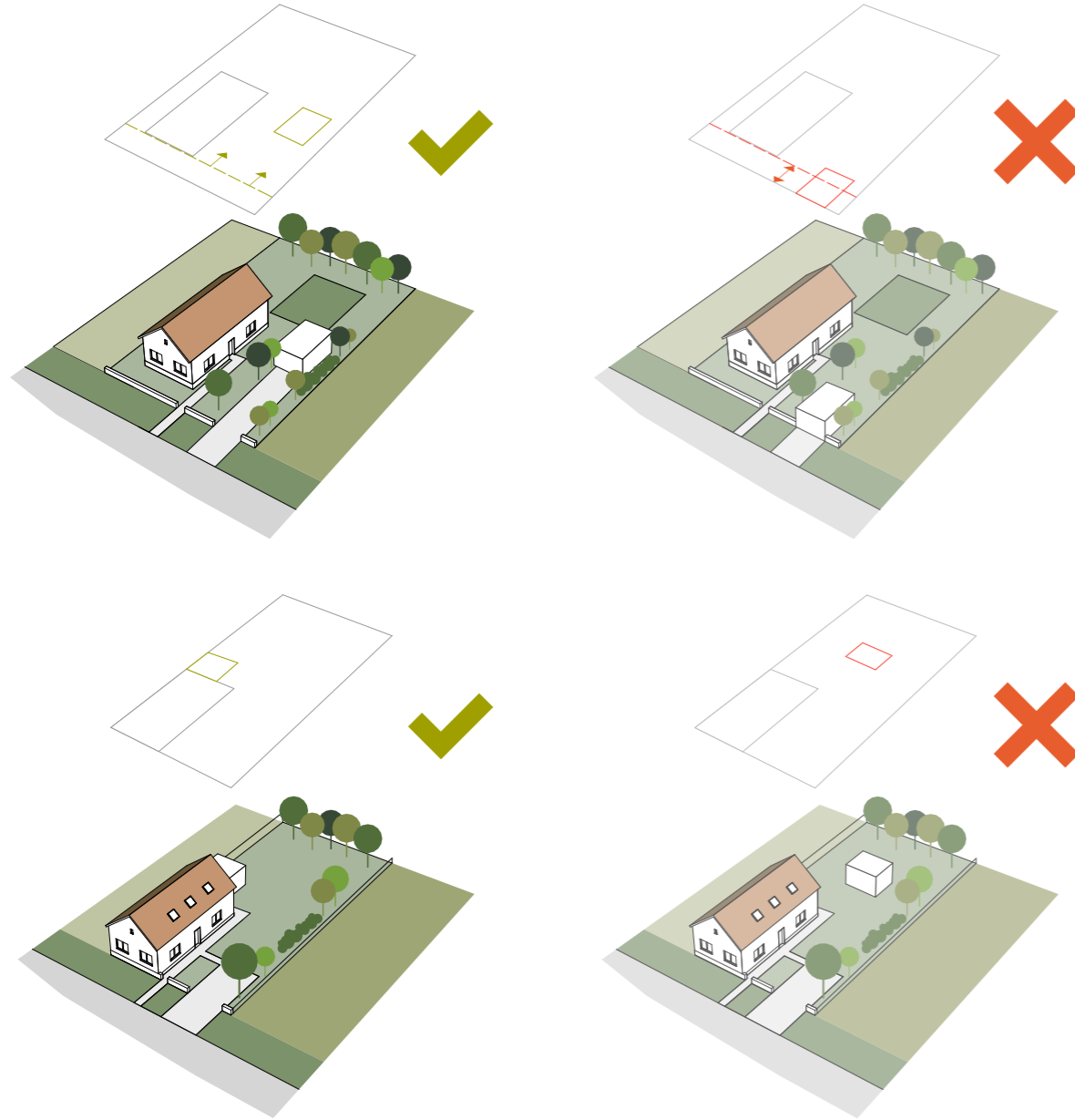

Tamási településen összességében a tájkozterre jellemző szélirány, valamint a csapadékviszonyok miatt a házak északi homlokzata fokozottan ki van téve a természeti hatásoknak. A homlokzat védelmére alkalmazott megoldások a településrészen vegyes képet mutatnak. Az újonnan épülő házak esetén az északi homlokzat védelmére az épület anyaghasználatához és színezéséhez, az egyéb, épületen alkalmazott burkolóanyagok karakteréhez illeszkedő burkolat használata javasolt.

Az északi homlokzat azbesztcement lapokkal vagy hullámlemezrel, továbbá fém, műanyag vagy egyéb anyagú hullám-, cserepes- vagy trapézlemezrel való burkolása nem elfogadható.

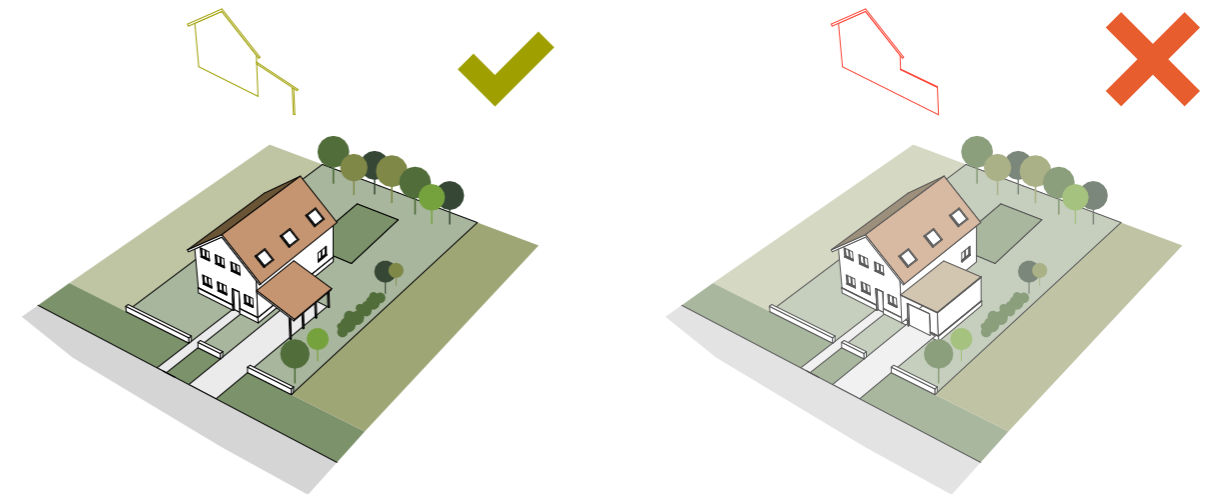
MELLÉKÉPÜLET VAGY GARÁZS ELHELYEZÉS

Tamási településen a melléképületek elhelyezésére alkalmazott megoldások vegyes képet mutatnak. Az újonnan épülő melléképületek esetén a telken való pozicionálás és elhelyezés az utcakép minimális megváltoztatását, a telek használhatóságát figyelembe véve készüljön.

Előkertbe melléképület kialakítása nem elfogadható. A melléképület utcaképet jelentősen befolyásoló, a saját vagy a szomszédos telek használatát korlátozó elhelyezése nem elfogadható. A településen egy családi ház esetén egy melléképület elhelyezésre van lehetőség. Egyedi esetekben főépítész konzultáció szükséges.

MELLÉKÉPÜLET VAGY GARÁZS HOZZÁÉPÍTÉS

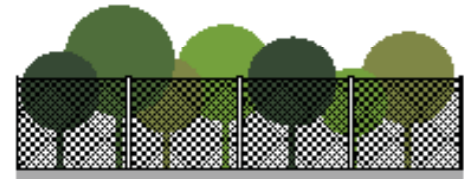
Tamási településen a garázsok és fedett beállók elhelyezésére alkalmazott megoldások vegyes képet mutatnak. Nagy számban fordulnak elő a lakóépülethez hozzáépített egységek. Az újonnan épülő (vagy felújítandó) garázs vagy fedett beálló esetén, amennyiben az a telek adottságai miatt az a lakóépülettől elkülönített módon nem valósítható

meg, az egység áttört felületekkel, könnyűszerkezet alkalmazásával készüljön. A lakóépület és a garázs vagy fedett beálló egység teljes folytonosítása, az eredeti, tömör homlokzati felület arányait megváltoztató összeépítés nem elfogadható.

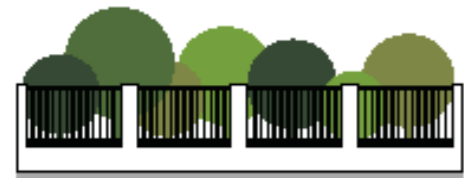
KERÍTÉS

Természetes határ, kerítés növények választásából

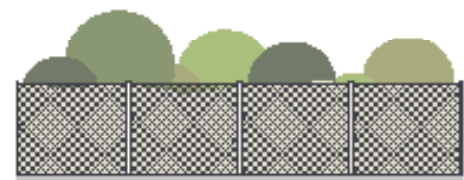
Teljesen áttört, drótfonatos kerítés.

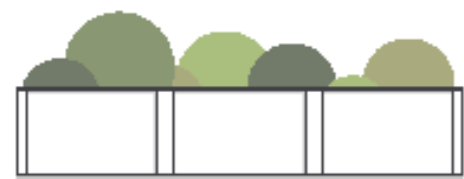
Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel.

A falszerű, áttörésmentes kerítések 130 cm-es maximális magasságig elfogadhatók.

Áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő.

A falszerű, áttörésmentes kerítések 130 cm feletti nem elfogadhatók.

Tömör felületen pontszerű áttörés képzése nem javasolt.

Tamási településen a kerítések kialakítása utcánként általában véve hasonló, a teljes településrészt tekintve vegyes képet mutat. Jelentős mennyiségű növényelválasztásból álló terület lehatárolás és csak alacsony számú tömör, áttörésmentes épített kerítés fordul elő.

Az újonnan épülő (vagy felújítandó) kerítések a környezetükhöz illeszkedő módon, a lehetőségekhez mérten a lehető legnagyobb fokú áttörtséggel készüljenek.

A kerítés kiváltására természetes határ képezhető összefüggő növényzet telepítésével.

Épített kerítés esetében a nem átlátható, tömör megoldások használata, a belátás korlátozása érdekében alkalmazott utólagosan elhelyezett nádszövet, vagy egyéb burkolat alkalmazása nem elfogadott.

A falszerű áttörésmentes kerítések nem elfogadhatók.

Áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő.

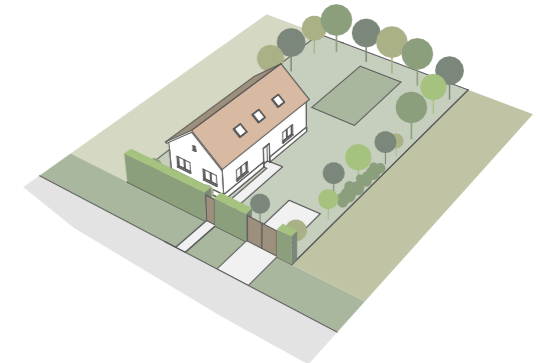
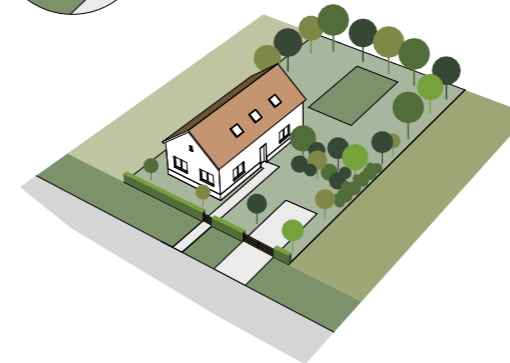
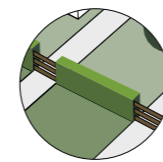
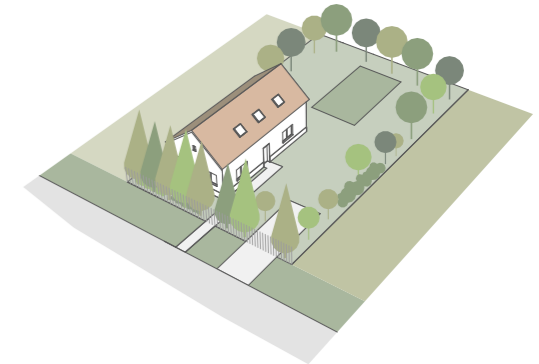
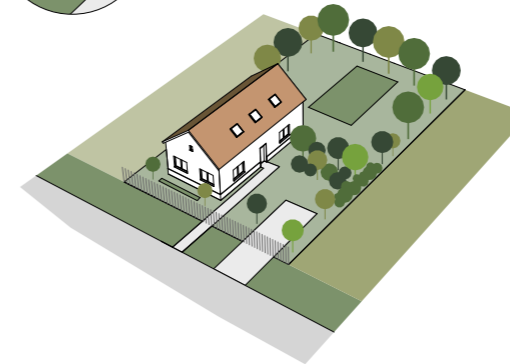
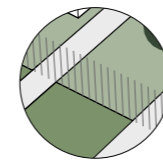
Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel.

Teljesen áttört, drótfonatos kerítés.

Természetes határ, kerítés növényelválasztásból.

A kerítéseknek felület arányosan minimum 40%-ban áttörnek kell lenniük. Ez alól kivételt képezhet a gazdasági udvarok eltakarását szolgáló kerítések, kapuk. Kérdéses esetekben a megfelelő kerítés kialakításhoz főépítési konzultáció szükséges.

PRIVÁT BELSŐ UDVAR KIALAKÍTÁS

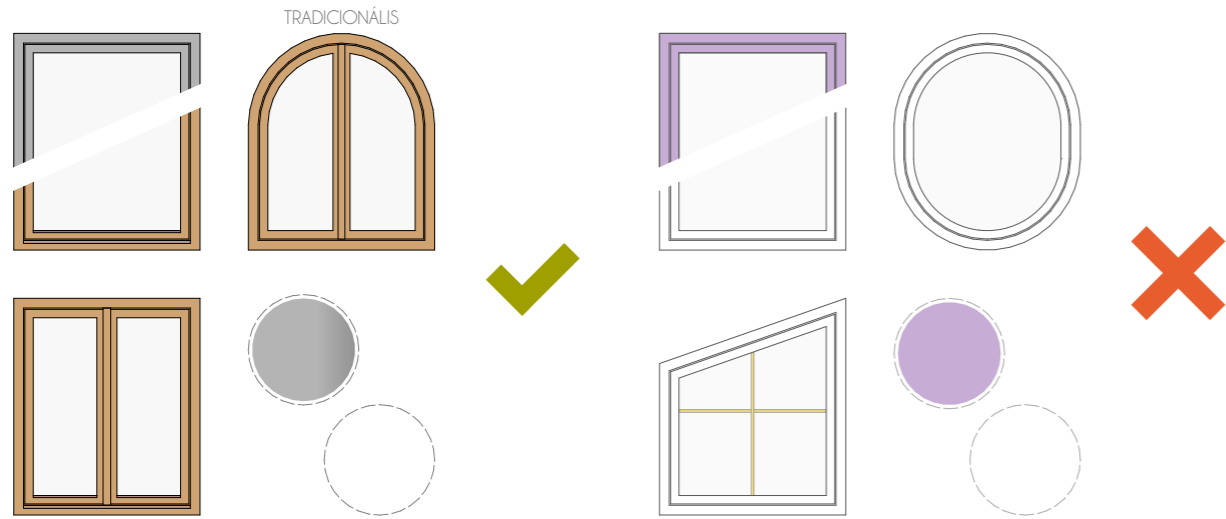
Tamási településen az épületek jellemzően rendelkeznek előkerttel. Az előkert, használati értékét tekintve szerves része a teleknek és emellett nagyban hozzájárul az utcaszakaszok, közterek képezéséhez alakításához, miként a térfalak eltartásával vizuálisan szélesíti a teret, lehetőséget biztosít növényesítésre.

Az előkertben törekedjünk átlátható, a házból való kilátást legkevésbé korlátozó növényesítés kialakítására, mely által a közterület és az épület kölcsönös vizuális kapcsolata biztosítható.

A telek lehatárolása történhet megfelelő áttörtséggű épített kerítéssel vagy szemmagasságnál nem magasabb sövényvel, növényfallal. A privát, intimebb lehatárolás sűrített növénytelepítéssel kialakítható a telek hátsó részén.

Az előkertben az épület utcától való elszeparálása céljából telepített, teljesen zárt növényfal - kiemelten, ha az örökzöld növényzetből áll -, illetve nagy tömörségű, szemmagasságnál magasabb sövény elhelyezése nem javasolt.

NYÍLÁSZÁRÓ

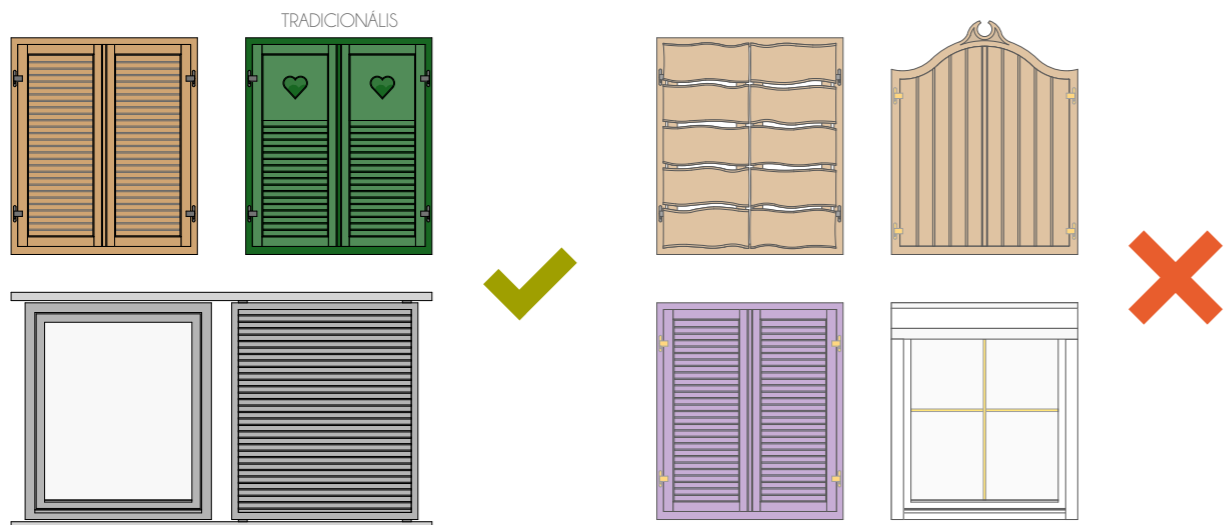
Tamási településen a nyílászárók formai kialakítása és színkezelése jellemzően egységesnek tekinthető, azonban helyenként előfordulnak a környezetüktől nagyban eltérő megoldások is.

Az újonnan épülő (vagy felújítandó) épületek nyílászáróinak, árnyékolóinak megválasztásakor nagy hangsúlyt kell fektetni a szerkezet anyagának, adott esetben a felületkezelés, színezés megválasztására. Általános esetben előnyben részesítendő a természetes anyagú, téglalap geometriájú formaképzés. Faszerkezet esetében az anyagszerű, barna árnyalatok, fémszerkezet esetén szürke árnyalatok használata javasolt.

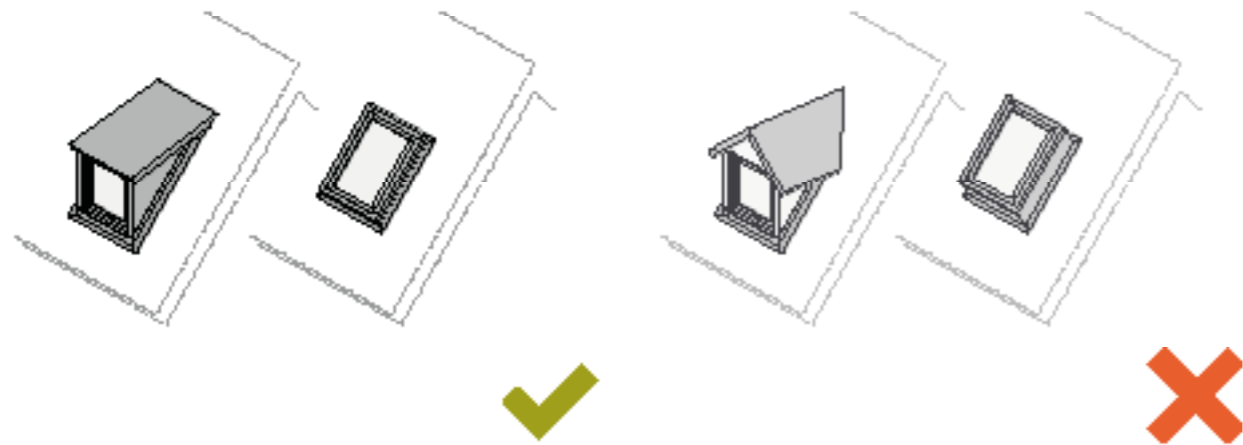
Műemléki épületek esetén alkalmazható adott esetben íves záródású, vagy összetettebb geometriájú nyílászáró és zsalugáter is, amennyiben az az eredeti kialakítást tükrözi. Ilyen esetben elfogadott megoldás a színhasználat az épület lábazatával, díszítő motívumaival, egyéb elemeivel való összehangolása.

Nem javasolt a túlzottan összetett, indokolatlan geometriai jegyeket tartalmazó nyílászárók és zsalugáterek alkalmazása, főként, ha azok megbontják a szabályos, négyzetes geometriai szerkesztési rendet. Kerülendőek az anyagában színezett, vagy felületi fóliázással készülő megoldások. Nem elfogadott a ríktó, élénk színárnyalatú, vagy nemesfém színutánezatú elemek használata.

ZSALUGÁTER - ÁRNYÉKOLÓ

TETŐABLAK - TETŐFELEPÍTMÉNY

Tamási településen a tetőablakok és tetőfelépítmények felületen elhelyezett mennyisége széles határok között mozog, formai kialakítása vegyes képet mutat. Az újonnan épülő, (vagy felújítandó) épületek tetőtér bevilágításának biztosítására készülő bevilágítófelület, tetőablak, tetőfelépítmény megválasztása esetén törekedni kell arra, hogy az elhelyezésre kerülő szerkezet a ház karakteréhez illeszkedjen, lehetőség szerint a környezetében lévő megoldásokhoz hasonló módon készüljön. Általános esetben előnyben részesítendő a tetősík ablak, valamint szerkezettől függően a tetősík lejtésével

megegyező irányú, félnyereg fedésű, az épület léptékéhez illeszkedő felépítmény.

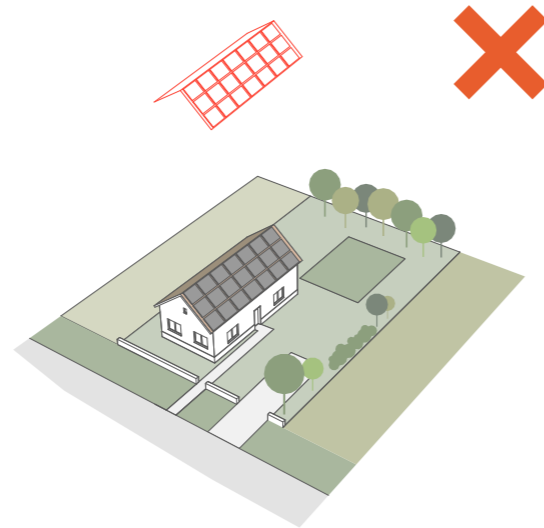
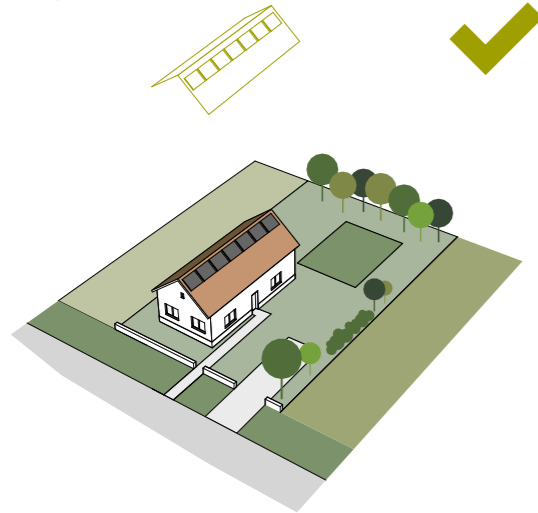
Nem javasolt a tetősíkból jelentősen kiemelt szerkezetek, valamint a tető gerincével szöget bezáró, nyereg fedésű felépítmények. Továbbá kerülendő az épület léptékéhez képest eltúlzott méretű felnyitás, így az egy darab nagyméretű, vagy a több kisebb méretű szerkezet túlzott mértékű sokszorosítása.

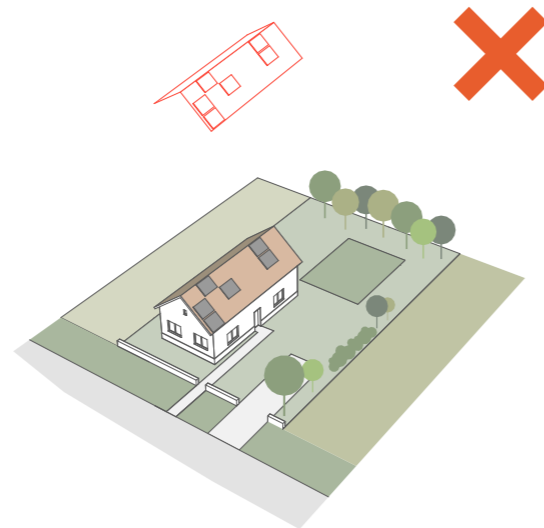
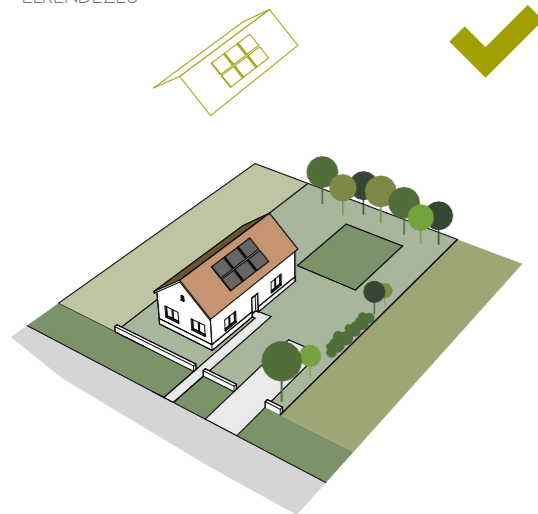
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

NAPELEM, NAPKOLLEKTOR ELHELYEZÉS

FELÜLETARÁNY

ELRENDEZÉS

Tamási településen a napelemek és/vagy napkollektorok elhelyezésére alkalmazott megoldások vegyes képet mutatnak.

Az újonnan elhelyezésre kerülő napelemek és/vagy napkollektorok összes felületének nagysága a tetőfelülethez képest maximálisan 1:2 aránnyal készüljön, elrendezését tekintve egyenletes, szimmetrikus kiosztás alkalmazása javasolt.

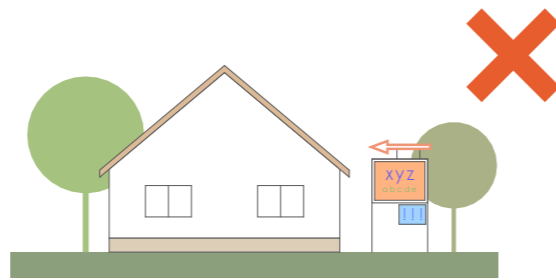
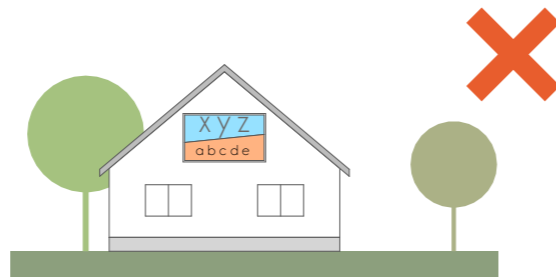
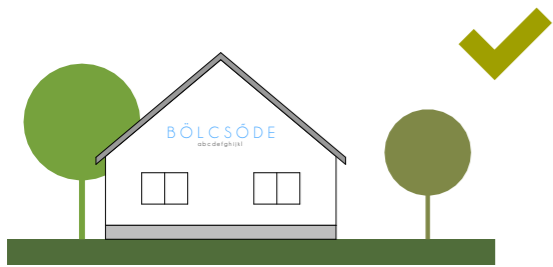
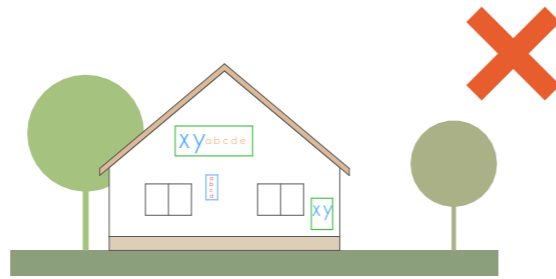
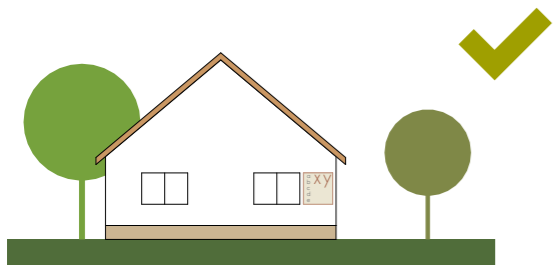
A napelemek és/vagy napkollektorok felületarányának jelentős eltérése az előirányzott 1:2 értéktől, ezáltal a teljes tetőfelületen való alkalmazás, továbbá a rendezetlen elhelyezés és a tetőfelületből való aránytalanul nagy mértékű kiemelés vagy dőlésszög kibillentés nem elfogadható.

Egyedi esetekben főépítész konzultáció szükséges a legideálisabb kialakítás megtalálásához.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

HIRDETÉS ÉS REKLÁMTÁBLA ELHELYEZÉS

Tamási településen a hirdetések, reklámtáblák vizuális megjelenése, mérete, színkezelése és anyaghasználata széles határok között mozog, számuk azonban csekély, melynek fő oka a közfunkciók alacsony száma, a település kis léptéke.

Hirdetés és reklámtábla az épületen, vagy külön szerkezeten való elhelyezésekor szükséges figyelembe venni illeszkedési, a vizuális minőségi és léptékhelyességi szempontokat. A reklámfelület minden esetben előzetes grafikai tervezést igényel, mely kiterjed a színhasználat, az alkalmazott betűk típusának és méretének, a felületen való optimális pozíció megválasztására is. Előnyben részesítendőek a visszafogott, halvány tónusú színárnyalatok és a jól olvasható, egységes betűtípust tartalma-

zó, egyszerű geometriai formájú felületek. Amennyiben a település rendelkezik grafikai arculati tervvel, a hirdetések és reklámtáblákat azzal összhangban javasolt elkészíteni.

Nem elfogadható az eltúlzott méretű vagy túlzottan nagy mennyiségű reklámfelület elhelyezése. Kerülendő a rikító színek és azok kombinációinak alkalmazása, a nehezen olvasható, vagy egymástól formailag jelentősen eltérő betűtípusok vegyítése. Zavaros grafikai összetételű, véletlenszerűen elhelyezett vagy egymásra tapasztott reklámfelületek, LED világítású táblák elhelyezése nem elfogadott.

Reklámtáblák elhelyezésekor főépítészeti konzultáció szükséges a legideálisabb megoldás megtalálásához.

1

2

3

4

5

JÓ PÉLDÁK I ÉPÜLETEK

6

7

8

A válogatás alapvető célja bemutatni, hogy egy egyszerűbb, izgalmasabb, egyedibb építészeti részleteket mellőző épület is lehet, ha nem is kimagaslóan jó példa, de megfelelő megoldás, amennyiben annak léptéke, arányai illeszkednek a település struktúrájába.

A felső sorokban látható, valóban példa értékű, a hagyományos arányokat alkalmazó épületek alap sémáját követi a többi épület, amelyek bár első ránézésre lehet, hogy nem tűnnek izgalmas épületeknek, mégis a település szempontjából illeszkedők, építészeti szempontból pedig nem hivatkozók, szépen illeszkednek az utcaképbe.

Tamási településen nagy számban jelennek meg azok a hagyományos, múltat idéző lakó-és középületek, melyek anyaghasználatuk és a homlokzaton megjelenő formaviláguk miatt különlegesnek számítanak. A részletek gondos kidolgozása, az anyagok magas szinten minőségben való alkalmazása (különböző téglakötésekkel való sorok váltakozása), az egyszerűbb formavilágú, ám illeszkedő épületeket szépen gazdagítja. E homlokzatok gondos ápolása és megőrzése jellemző a településen, a felújított lakóházak megjelenése törekszik az értékek megőrzésére.

<http://evhazahu/>

Dénes György
Családi ház felújítás, Balatonhenye

<http://epiteszforum.hu/a-pajta-helye>

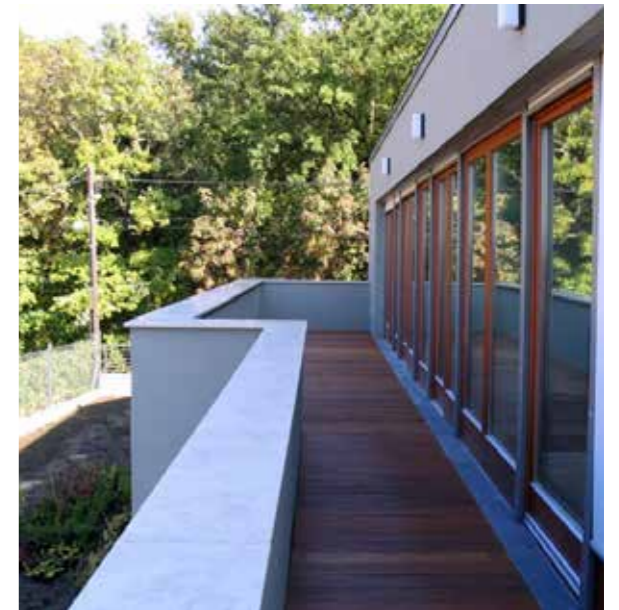
Vincze László: Majorság a Káli-medencében

<http://epiteszforum.hu/a-pajta-helye>

Papp László:
Családi ház,
Kapuvár

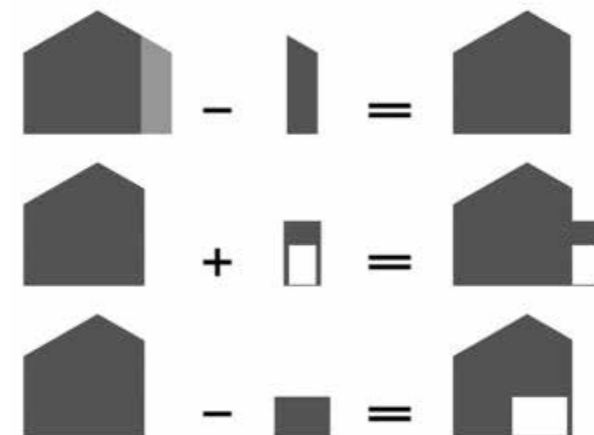

<http://epiteszforum.hu/tornacos-haz-20-a-megvalosult-epulet>

Mórocz Tamás: Tornácos ház, Budakeszi

Az épület sikeresen kísérletet tett arra, hogy a hagyományos tornácos magyar parasztház mintájára, kortárs igényeknek megfelelő épületet alkosson. Az épület alaprajzain jól látható, hogy egy településképbbe illeszkedő, keskenyebb traktusszélesség esetén is kialakíthatók funkcionálisan jól működő, impozáns belső terek.

ABLAKOK

Az értékes helyi építészeti alkotások jellemzően egyszerű tömegformálásúak, nagy hangsúlyt fektetnek azonban a részletek kialakítására. A nyílászárók keretezése, az igényesen megmunkált fa ablakok, zsalugátek meghatározó elemei az épület és így a település karakterének. A települést látogatva sokszínű és típusú nyílászárókkal találkozunk. Kortárs épületek esetében jó megoldás lehet a letisztult formavilág igényes anyagokkal való kombinálása. Tamási hagyományörző településen nem ajánlott a műanyag nyílászárók alkalmazása.

ABLAKOK

AJTÓK

A bejáratok esetében szintén jellemző ez a kettősség: a hagyományos épületekre jellemző, ízlésesen megmunkált nyílászárók mellett jól megférnek a kortárs beépítések egyszerűbb vonalvezetésű ajtóit, ahol a fa anyaghasználat mellett fém és teli üveges kialakításúak is megjelennek. Az ajtók a homlokzat meghatározó elemei, melyek kommunikálva az ablaknyílásokkal harmónikus utcaképet alkotnak. Sokszínűségüknek köszönhetően önállóan is, együtt vizsgálva pedig még izgalmasabb összképet kapunk az ajtók és egyéb nyílások ritmusa által.

AJTÓK

ANYAGHASZNÁLAT

Hagyományos épületek esetében jellemzően fehér vakolt falfelületekkel találkozhatunk változatos felületképzéssel. Ezeken az épületeken általában nagyobb hangsúlyt kap a részletek kimunkálása, a nyílászárók nagyban befolyásolják az épületek karakterét. A fehértől eltérő árnyalat- ra is találunk illeszkedő megoldást - izgalmas változatosságot mutat néhány kortárs példa, amelynek szürke vakolata elegáns hatást kelt. A vakolt felületek mellett - kisebb számban - megjelennek téglá és kőburkolatú falfelületek, amelyek izgalmas foltjai a településnek. Egy jól megválasztott burkolat nemcsak a

településképet gazdagítja, hanem óvja is az épületet a környezeti hatásoktól. Faburkolattal ellátott homlokzati felületek is előfordulnak a településen, főként történeti épületek esetében jellemző, hogy az épület oromfalait gazdagítják vele, illetve melléképületek, átmeneti terek lefedése esetében is gyakran alkalmazzák. A természetes anyagú, szépen öregedő felületek nagyban hozzájárulnak a település karakteréhez.

ANYAGHASZNÁLAT

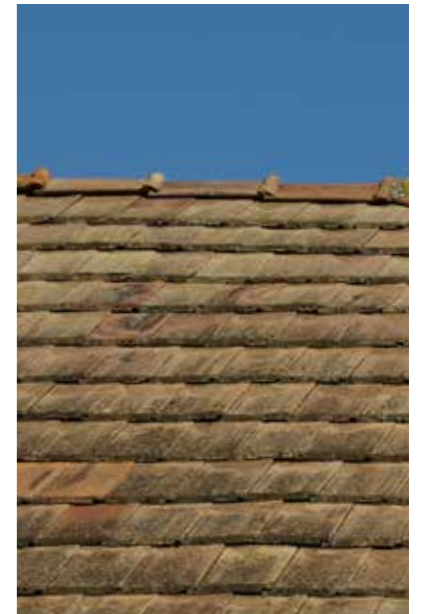
TETŐK

A magastetők héjazatának anyaga az utcakép és egyben a településkép harmóniájának fontos összetevője. Az illeszkedés megtartásának és a természetes megjelenés követelményének fontossága miatt a tetőfedések anyagául cserepes pikkelyfedés alkalmazása javasolt. A hazai meteorológiai viszonyokat és az építéstechnológiai adottságokat is figyelembe véve, a kisméretű, egymásra fedő cserépelemek használata előnyös a különböző méretű, valamint geometriájú tetőfelületek fedésének készítésekor. Az anyag és a minőség megválasztásánál törekedni kell a cserepezés

TETŐK

természetes, anyagszerű megjelenésre mint színvilág, mint textúra tekintetében. Több esetben megfigyelhető, hogy a felújított tetőszerkezetre bontott és így újraalkalmazott tetőburkolat került. A jó minőségű és állapotú burkolat ismételt használata nem csak gazdasági és ökológiai szempontból fontos, hanem a településképpel összegyógyult burkolat jelenléte természetes hatású, nem riktó és zavaró. Tamási településen döntő részben a tetőburkolatok harmónikus és együtt jól működő utcaképet alkotnak.

KÉMÉNYEK

A kéménytest megjelenését tekintve legtöbbször látszó téglából rakott diszes, geometrikus vagy organikus formaképzésű sípkákig terjedően széles skálán mozog. A tetőfelületen jellemzően kapcsolódó tagként a kémény épített tömege jelenik meg. Kialakításánál esztétikusságára való törekvés alapvető. Lényeges, hogy anyaghasználatában illeszkedjen a tetőfelületen alkalmazott fedéshez, azzal harmonizálva alkosson egységet. Karbantartásuk és folyamatos ellenőrzésük ajánlott.

KERÍTÉSEK

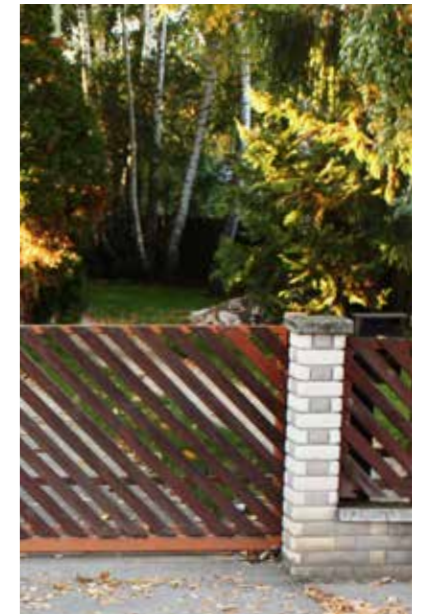

KERÍTÉSEK

A kerítésnek kettős szerepe van; egyszerre teremt kapcsolatot és alkot határvonalat a magán- és a közterület között. A kerítések anyaghasználatának megválasztásakor a lehetőségekhez mérten szem előtt kell tartani úgy a természetes, a területre jellemző anyagok használatát, mint azok az épülettel való harmonikus illeszkedését.

Tamási településen az értékes táji környezet miatt, továbbá a légmozgás szabad áramlásának biztosítása érdekében általános elvárás a lehető legnagyobb mértékben áttört kerítések kialakítása. Ennek a törekvésnek szép példái a - rész-

KERÍTÉSEK

ben vagy egészben - növényelválasztásból álló lehatárolások, a belátást részben csökkentő, de alapvetően könnyed felépítésű, áttört léckerítések, továbbá az alacsony, tömör lábazattal rendelkező, hézagosan lécezett megoldások. A településen megfigyelhető a falazott, azonban alacsony magasságú kerítés, mely vizuálisan nem zavaró, de megfelelő módon határolja el a privát udvart. Alkalmazásuk áttört kapuzatokkal javasolt. Szintén jellemző a geometrikus formájú, vékony egységekből álló filigrán acélkerítés, mely egyszerű vonalvezetésével és áttörtségével illeszkedő elem.

KERTEK

KERTEK

Az épület körüli előkert és hátsókert kialakítása nagyban befolyásolja a lakókörnyezet minőségét. Minden esetben szükséges szem előtt tartani a funkcionális igények kiszolgálását, a használhatóságot, de általánosságban javasolt a burkolt felületek minimalizálása, és előnyben részesítendő a füvesített, virágokkal, cserjékkel, bokrokkal és fákkal betelepített kert kialakítása. Tamási településen épületekhez nagyrészt tartozik megfelelő méretű és jól hasznosítható kert.

MELLÉKÉPÜLETEK

A kerti építmények, melléképületek lehetőség szerint a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A gépkocsi tárolók, fedett beállók, kukatárolók esetén előnyben részesítendő a könnyűszerkezetes, fa építmények kialakítása. A melléképület pozicionálásánál tartsunk szem előtt a használati igényt, de minden esetben fordítsunk nagy figyelmet az esztétikus összkép kialakítására, mely az utcaképet lehetőség szerint nem befolyásolja zavaróan. Tamásin a gazdasági melléképületek jellemzően fa és téglá, vagy vakolt építmények.

MELLÉKÉPÜLETEK

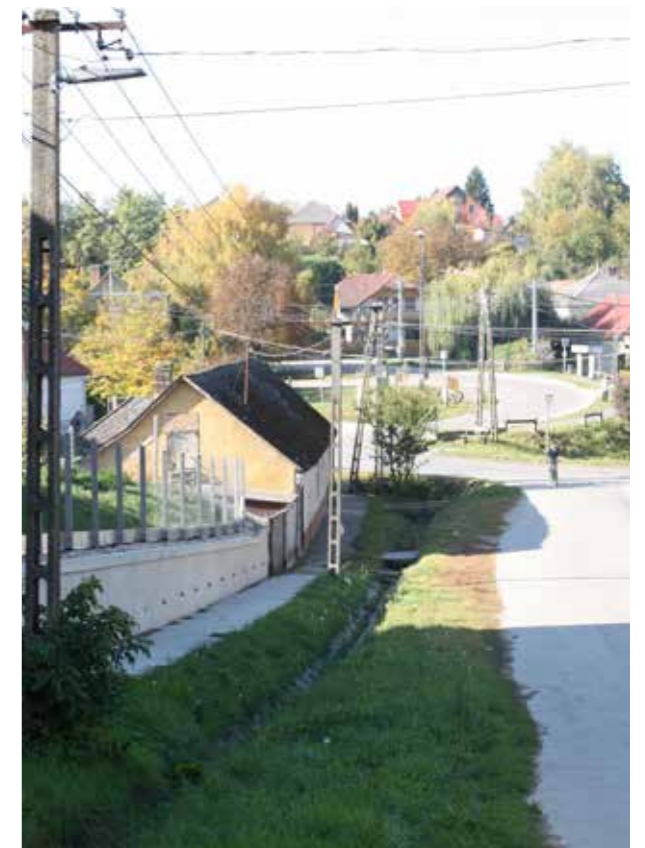
JÓ PÉLDÁK
UTCÁK, TEREK, PARKOK

- ①
- ②
- ③
- ④
- ⑤
- ⑥
- ⑦
- ⑧

Tamási közterületeinek kialakításkor fontos szempont, hogy egységes, a teljes településre kiterjedő koncepció és arculat mentén alakuljanak ki. Ugyanúgy, mint lakóházak és középületek esetében, itt is fontos az összhang, hogy az egyes területek ne önálló zárványként, hanem a környező területekkel összefüggésben legyenek megfogalmazva. Egyik fontos rétege ennek a területi hangsúlyok és karakterek meghatározása, és azok közötti viszonyok, hierarchia, karakter definiálása, másik az egyes közterületi elemek (burkolatok, zöldfelületek, mobilitás, információs rendszer, közművek) kialakításának módja. Lényeges szempont a kistelepülések esetében, hogy ne a nagyvárosok múltó divatjaihoz hasonlatos környezéptépitészeti elemeket használjanak, mert ezek idegenül hatnak a település hagyományaival és az intenzív természeti kapcsolatokkal szemben, művi környezetet hoznak létre. Nagyon fontos a mértéktartó, kliséktől és túlzó megoldásoktól mentes egyszerű, természetes anyagok és megoldások használata.

Tamásin a közterületek többsége megfelelő zöld területtel rendelkezik és indokolt esetben jelennek csak meg burkolt felületek. Az útmenti telepített növényzet, fák az árnyékadás mellett természetes határt is képeznek a burkolt út és a lakóterek közt.

JÁRDABURKOLATOK

A járdaburkolatok minősége és esztétikája meghatározó a közterek, utcák, parkok, udvarok komfortérzete szempontjából. A településen több helyen fellelhetők kiselemes burkolatok, amelyek nagy előnye műszaki szempontból, hogy kis felületen is könnyen javíthatóak, emellett a különféle burkolati minták, rakási módok (kötésben lévő, hálós, halszálka, stb.) alkalmazása nagy változatosságot nyújt. Természetes anyagú, textúrájú, nem színezett elemes burkolatokból igényes terek, járdák, alacsonyabb forgalmú utcák, autófelhajtók alakíthatók ki, amelyek hozzájárulnak egy kellemes, élhető településképhez.

KÖZTÉRI ELEMÉK

Egy településen alkalmazott köztéri elemek kiválasztása a település összképéhez sokat adó. A parkok, terek elemei, utcabútorai a funkcionalitás mellett vizuális szereplői is egy település életének. Fontos arculati kérdés a köztéri elemek alkalmazott anyaghasználata, a településhez harmonikusan illeszkedő forma-és anyagvilág. Tamási jelenlegi tereire és publikus egységeire idegen elemek feltűnése nem jellemző. Érzékelhető, hogy elindult egy egységes arculati vonal, utcatáblák, utcabútorok, tájékoztató tagok, információs felületek, melyek anyaghasználata zavartalanul kommunikál a településképpel.

KÖZTÉRI ELEMÉK - IDEGEN PÉLDÁK

KÖZTÉRI ELEMÉK - IDEGEN PÉLDÁK

PADOK
ÜLŐ, FEKVŐ BÚTOROK
VIRÁGLÁDÁK

SZEMETESDÉNY
IVÓKÚT
KERÉKPÁRTÁROLÓ

KÖZTÉRI ELEMÉK - IDEGEN PÉLDÁK

PAD ÉS ASZTAL KOMBINÁCIÓ
KERÉKPÁRTÁROLÓ
PAD
FAVEREMRÁCS
TÉRELVÁLASZTÓ, FORGALOMTECHNIKAI ELEMÉK
BUSZMEGÁLLÓ
VIRÁGLÁDA

KÖZTÉRI ELEMÉK - IDEGEN PÉLDÁK

1

2

3

4

5

6

7

8

JÓ PÉLDÁK
HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az épületek tervezésekor figyelembe kell vennünk, hogy egy utcakép minőségét nagyban befolyásolják az épületeken / épületek tartozékain elhelyezett reklámfelületek, hirdetőtáblák, cégérek.

A településen kialakult látogatottság és a turisták tömeges érkezése még indokoltabbá teszi a megfelelő tájékoztatást és kiírásokat, melyek elsősorban az épületen jelennek meg. Tamásiban az épületeken történő feliratok az átlagosnál sűrűbben jelennek meg, azok gondos tervezése elengedhetetlen.

Cégér, cégtábla elhelyezésekor határozottan ajánlott annak grafikai tervezettsége, az épület jellemzőihez, színvilágához, anyaghasználatához való illeszkedés, amely következetes alkalmazásával szebbé tehetjük Tamási településképét. Igényes, esztétikus, nem túl feltűnő hirdetőfelületekkel nemcsak a járókelőket tájékoztathatjuk, de hozzájárulhatunk egy szebb utcakép, megteremtéséhez.

Tamási Önkormányzata :
Tamási története, Tolna Megye Kézikönyve (1997. CÉBA Kiadó)

Internetes forrás:
<http://http://www.tamasi.hu/>

FOTÓK JEGYZÉKE

Dénes György: Családi ház felújítás, Balatonhenye
<http://evhaza.hu/>

Vincze László: Majorság a Káli-medencében
<http://epiteszforum.hu/majorsag-a-kali-medenceben>

Papp László: Családi ház, Kapuvár
<http://epiteszforum.hu/a-pajta-helye>

Mórocz Tamás: Tornácos ház, Budakeszi
<http://epiteszforum.hu/tornacos-haz-20-a-megvalosult-epulet>

mmcité kft.
mmcite.com/hu

Városszépítő Kft.
varosszepito.hu

Településen készült fotók:
saját

Kivéve: Pacsmai-tavak képei

http://www.turistamagazin.hu/kepek/cikkek/1/8/7/1/shutterstock_72370402-2.jpg
http://www.tamasiportal.hu/item/get_item.php?id_embed=156
<http://mapio.net/pic/p-42968144/>

A+ Építész Stúdió Kft.:

Tamás Anna Mária DLA
Kovács-Andor Krisztián DLA
Gyüre Lilla
Borbás Renáta

5T Építészeti és Városépítészeti Kft. :
Dr. Kovács Péter

A kiadvány elsősorban digitális felhasználásra készült,
nyomtatott formátumú alkalmazáshoz ajánlott a színes, kétoldalas, A/4-es lapra, eredeti méretben történő nyomtatás.
(A kiadvány mérete kisebb, mint A/4, így a legtöbb nyomtatóval valós méretében előállítható.)

Pécs, 2017.